

AHO JUHANI

LOHILASTUJA JA
KALAKASKUJA

Juhani Aho
Lohilastuja ja kalakaskuja

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=36367286

Lohilastuja ja kalakaskuja:

Содержание

ENSIMMÄINEN ONKENI	4
KEHUKALOJA	16
ENSIMMÄISET MULLOSENI	29
KOUKKU VIRTÄ	37
ERÄS URHEILUKALASTAJA	51
SE SUURI SYNTYMÄPÄIVÄLOHI	67
Конец ознакомительного фрагмента.	73

Juhani Aho

Lohilastuja ja kalakaskuja

ENSIMMÄINEN ONKENI

On käännekohta pikkupojan elämässä, kun hän joko saa ensimmäisen kalansa tai kantaa kotiin ensimmäisen rihmalintunsa tai ampumansa esikoisjäniksen. Hän ei silloin enää ole lapsi, vaan mies, ainakin omasta mielestään. Se on heränneen itsetunnon suunnattoman paisutuksen päivä, askel leikistä toden tekoon. Minulla ei ole hämärintäkään näkemystä siitä päivästä, jolloin opin vastaiselle ammatilleni tarpeellisen kirjoittamisen taidon. En muista, miten ja milloin opin piirtämään ensimmäisen A-kirjaimeni, enkä sitäkään, milloin opin ulkoa Isämeidän. Yleensä ei minulla ole mitään voimakkaampaa muistoa ensimmäisistä kirjallisista harrastuksistani tai saavutuksistani. Sitävastoin on se päivä, jolloin sain ongen ja sillä ensimmäisen kalani, jännityksineen, vaikutelmineen ja tunnelmineen kuin eilen eletty.

Lapsihan ensin leikkii kaiken, minkä se sitten elää todellisuudessa, elämänsä tärkeimmät tapahtumat, semmoisina kuin niitä eletään hänen ympärillään. Me leikimme sekä kasteet että rippikoulut, naimisiin menot ja vihkimiset, jopa kuolemat ja hautaamisetkin. Leikimme myöskin kaikki muut aikaihmissen

ja erittäinkin isompien naapurinpoikien hommat, pienet ja suuret. Leikittiin kynnöt, kylvöt, meillä oli leikkihevoset, ja leikkilehmät, leikkitalot, -verkot, -nuotat, -veneet, ja -höyrylaivat, ja tietysti myöskin leikkionget. Istuttiin liiterin eteen vedetyssä reessä ja heitettiin siimaa sen perästä, tai seisottiin pirtin pankolla ja nypittiin lattialta höylänlastuja ahvenina, särkinä ja salakoina suuret kalat—vapana hernekeppi, siimana nuoranpätkä ja koukkuna oksan haarukka tai vanha hierin, joihin helposti tarttui ja joilla aina sai.

Mutta eräänä päivänä tulee Huttusen Pekka, melkein yhdenkokoinen naapurinpoika, kaupalle oikeita ahvenia, joita hän on saanut oikealla ongella Koljonsillan korvasta. Ja leikkionginnan lumous on mennyttä. Lapsi on yht'äkkiä putkahtanut kotelostaan ja perhostunut pojaksi, jonka pitää saada oikeita kaloja oikeasta järvestä oikealla ongella.

Mutta mistä minä saan ongen? Kuka minulle laittaa vavan ja siiman, mutta ennen kaikkea ongen, sillä itselläni minulla ei ole aavistustakaan siitä, miten ne olisivat aikaansaavat.

Mutta onhan isä, kaikkietävä ja kaikkitaitava isä—eikä niin ihmeellistä kalua, ettei hän osaisi sitä korjata tai laittaa. Hän on puuseppä ja läkkiseppä, valuri, suutari ja sorvari, hän maalaa, kiilloittaa, liimaa, juottaa, korjaa kylän akkojen rukit ja ukkojen kellot. Hänen ilonsa on tehdä kaikki, mitä häneltä pyydetään, mutta vielä suurempi on hänen ilonsa yllättää. Isä on vuollut ja veistellyt meille kaikki, mitä meillä on ihaninta: puuhevosemme, pärerekemme, väkkärät, puromyllyt, sahaukot, hyrrät, sukset

ja kelkat, joita toisia on pyydetty, toisia vain toivottu, toisia ei arvattu pyytää eikä edes toivoakaan. Yhtäkkiä ne jonakin aamuna on löydetty vuoteen vierestä kukkapöydältä syntymätai nimipäivinä. Mutta hauskinta on ollut olla näkemässä, kun isä valmistaa jotakin, josta ei ole aavistustakaan, mitä siitä tulee. Salaperäisesti myhähtäen tai veitikkamaisesti silmää iskien hän lähtee sahoineen, höylineen ja kirveineen tupaan, koko lapsilauma pyrähtää jälkeen, asettuen penkille kuin pääskyn pojat räystäälle katsomaan ja odottamaan. Isä höylää lautta, josta voisi luulla, että siitä tulee vaikka hylly. Mutta kun hän poraa reiän sen toiseen päähän, niin ei siitä siis tulekaan hyllyä, vaan ehkä joku kalansiivuulauta tai sen semmoinen, joka ripustetaan seinälle.—»Eipä tiä, eipä tiä, mikäpä mahtanoo tulla», hyräilee isä ja lapset ihastuneena kuorona häntä säestäen: »Eipä tiä ... eipä tiä ... eipä milloinkaan tiä...»—Hän ottaa kirveen ja alkaa veistää. Joku arvaa, että siitä tulee lapio. Mutta kun hän ei veistäkään toista puolta lapion terälle, vaan pyöristää sen toisapäin, niin ei siitä näy tulevankaan lapio. Höylättyään sen toiseen laitaan kuurnan, jonka tarkoitusta ei kukaan osaa arvata, isä alkaa vuolla ja vuolla, eikä aikaakaan, niin siitä tuleekin—jousipyssy.

Isä on nyt siis saatava laittamaan minulle onki. En tahdo kuitenkaan sitä suoraan pyytää, viittaa siihen vain niin hienosti ja niin kautta rantain, kuin minulle on mahdollista. Kun illallispöydässä kehutaan naapurin pojan kalansaalista, että »saapas se poika vain kaloja ongella, vaikkei ole sen suurempi»,

niin minä sanon:—»Saisi kai niitä muutkin kaloja ongella, kun vain olisi joku, joka osaisi tehdä ongen.» —»Eihän sitä toki mahda meidän talossa kukaan osata onkea tehdä», sanoo isä äänellä, joka ilmaisee, että hän on ymmärtänyt yskän. Minä tiedän, että huomenna hän sen tekee.

Mutta ei se aamulla oikein siltä näytä. Minä vaanin hänen puuhiaan, seuraan häntä kuin koira kaikkialle. Hän menee aittaan ja ottaa sieltä siemensäkin ja kantaa sen pellolle. Minä pyydän saada kantaa vakkaa. Isä astelee verkalleen saran päästä toiseen ja edellä kulkee renki Matti ja vetää sitkainta hiilinkoukulla. Minä astun urhoollisesti isän kantapäillä, vaikka kokkareet ja tunkiohavut pistävät paljaaseen jalkaan. Pelto on ihan järven rannalla, on tyven aamu ja kalat polskauttelevat kaislikossa. Kun isä saran päässä täyttää siemenvakkaa, sanon minä: »Kah, kuinka ne kalat siellä polskahtelevat!» Isä myöntää, että niinpä näkyvät tekevän. Kun tulemme saran yläpäähän, kiipeän minä aidalle ja virkan seipään varassa kiikkuen: »Sielläpähän seisoo taas Huttusen Pekka sillan korvassa ja onkii.» Isä sanoo: »Elähän vain katkaise sitä seivästä, että putoot.»—»En toki, en toki», hyräilen minä mielitellen kielitellen ja loikkaan aidalta suoraan ojan yli isän viereen. Hän vuoleksii jotakin, mitä vuollee kaarnaa.—»Mitä pappa vuolee?»—»Ilman vain nakertelen.»—»Saanko minä sen?»—»Saathan tämän.» Siitä on tullut peukalonpään kokoinen pallo, jonka läpi on pistetty tikku.

Kun isä on saanut pellon kylvetyksi, menemme pihaan.

Isä istahtaa aitan rappusille ja aikoo panna tupakan, mutta ei löydäkään tikkujaan. Minä kirmaisen noutamaan ne ja sytytän hänen piippunsa, jonka koppa vuoroin imaisee tulen sisäänsä, vuoroin tupsauttaa sen ulos, jolloin rouheet mukavasti rätisevät ja röyheltyvät. Isä katsoo minuun piipun vartta pitkin siristäen toista silmäänsä, mutta ei sano mitään. Se on hyvä merkki, silloin sillä aina on jotakin mukavaa mielessä. Mutta kun Matti tulee tallin takaa ajaen piikkikarhia pellolle, sanookin isä hänen jälkeensä: »Kun olet siementänyt, niin älä viekään ruunaa hakaan, vaan pannaan se kenkään.» Minun kurkkuaani kuristaa: isä ei siis aiokaan vielä tänään laittaa onkea, hän ei ehkä enää muista koko asiaa, kuka ties ei osaa tehdäkään onkea.

Seuraan häntä kuitenkin hänen kamariinsa. Hän on istunut pöytänsä ääreen. Hänellä on pöytä, jonka toisessa päässä on vaateverholla peitetty kirjahylly, toisessa työkalulaatikot. Hyllyssä ovat hänen raamattunsa, testamenttinsa, käsikirjansa— josta hän kastaa ja vihkii ja kirkottaa ja jonka lehtien välissä aina on kaksilehtinen papinkaulus, virsikirja, ehtoolliskalulaatikko ja mitä ne lienevät kaikki ne papin työkalut, joiden edessä olevaa verhoa tuskin uskaltaa nostaa, vielä vähemmän niihin itseensä koskea. Laatikoissa ovat maalliset työkalut, vasarat, meisselit, hohtimet, pihdit, porat ja terät ja temmiraudat, veitset jos jonkinlaiset, naskalit, äimät, harjakset, pikilangat, viitat ja messinki- ja teräslankakääröt, ovat kyllä ihmeellisessä, kunnioitusta herättävässä järjestyksessä, mutta eivät läheskään yhtä peloittavassa. Niitä sentään uskaltaa laatikkoa raottamalla

katsoa, ihastuneena niihin tuijottaa, joskaan ei niitä koskettaa eikä ottaa.

Isä istuu tuolillaan ja miettii jotakin. Sitten hän imaisee pitkät rätisevät pohjasavut piipustaan, niin että posket menee ontolle, panee piipun hyllyyn ja avaa, samalla kun savu pölyyää suusta ja sieraimista, sen laatikon, missä ovat hänen pihtinsä. Hän ottaa niistä yhdet, kaikkein pienimmät ja asettaa ne eteensä pöydälle. Sitten hän hakee toisesta laatikosta pienen messinkialasimen ja hyvin pienen pikkaraisen vasaran, ja puukkolaatikosta hienokärkisimmän puukon ja viilalaatikosta viilan, joka on ohut kuin vieteri, ja asettaa nekin eteensä pöydälle. Ne kalut on hänellä käsillä aina, kun hän korjaa seinäkelloja. Mitä aikonee hän niillä nyt? Sitten hän ottaa käärön messinkilankaa ja pantuaan nenälleen silmälasit, joita hän käyttää vain kaikkein hienoimmissa kellonkorjuutoissaan, hän napsauttaa pihdeillä, niitä edestakaisin nytkytellen, palasen messinkilankaa. Hän asettaa sen alasimelle ja naputtaa vasaralla litteäksi sen toisen pään ja painaa siihen puukon kärellä alasinta vastaan pykälän.

Sitten hän, pihdeillä yhä lankaa pidellen, viilailee pykälää suuremmaksi ja teroittaa langan pään ja pyöristelee sitä. Mikä ihme siitä tulee? Mutta siitähän voi tulla—onki! Isä tekee onkea, tekee kuin tekeekin! Hän koettelee sormellaan sen kärkeä ja väkää ja antaa minunkin koettaa—ja se se sitten vasta on terävä, terävä kuin neulan kärki.

Isä mulauttaa silmiään lasiensa yli ja kysyy:

–Särkiäkö sinä aiot saada vai ahvenia?

–Särkiä ja ahvenia! riemahdan minä.

–Jaa, mutta kun särellä on pieni suu, niin pitää olla pieni onki, ja kun ahvenella on suuri suu, niin pitää olla suuri onki, muuten ei tartu—entäs sitten?

–Pappa tekee aivan niin kuin itse tahtoo.

Olen ylpeä neuvosta, jonka olen saanut hänelle antaa.

–Tehdäänkö sitten siltä väliltä, ei liian suurta eikä liian pientä?

–Tehdään, niinkuin hyvä tulee, sanon minä, ja itsetuntoni yhä kasvaa tästä uudesta neuvosta, jonka olen saanut antaa.

Isä ottaa pihdit ja koukistaa valmiiksi ongen. Vielä kiertää hän silmukan sen toiseen päähän. Pitäen sitä nenäni edessä hän sanoo:

–Mahtaakohan tämä nyt passata?

Minä nyökäytän hyväksyvästi päätäni. Hyvä se on, se kiiltääkin niin kauniisti kuin kulta.

–Kun ei vain sittenkin tullut rötös...? sanoo isä ja katsoo minuun kysyvästi ja huolestuneesti.

Niin jaa—en tiedä mitä hän tarkoittaa.

–Tämä on ihan liian kirkas?—tätä kala ihan varmaan säikähtää ja pötkähtää käpälämäkeen? Entäs nyt?

Isä välistä narraa—ei tiedä, tarkoittaako hän totta vai leikkiä. Hänen poikansa räpäyttää epätietoisena silmiään.

Isä miettii ja ryhtyy taas panemaan piippuun. Hän karistaa perät uunin kolpperossa olevaan astiaan, täyttää uudestaan kopan, vetelee pitkiä haikuja, joista muutamia lähettää kiekkoina

kattoon, toisia pyynnöstä minun silmilleni, ottaa sitten ongen ja pistää sen piipun koppaan ja painaa peukalon kynnellä umpeen.

—Ahaa, sanon minä, vaikkei minulla ole aavistustakaan siitä, mitä varten kaikki tämä tapahtuu. Toivon parasta ja pelkään samalla pahinta. Mutta kun isä hetken päästä ottaa punaisena hehkuvan ongen piipusta ja kastaa sen pesuvatiin, jossa se räsähtää ruskean vihreäksi, pääsee minulta nauru ja isäkin myhähtää, kun sanoo:—Katsohan veitikkata, minkä näköiseksi meni.

Nyt se on valmis. Minulle tulee kuumeinen kiire saada se hetipaikalla järveen, sären suuhun, ahvenen suuhun—nyt ei muuta kuin hakemaan vapaa ja kaivamaan matoja tunkiosta.

—Olisihan se ehkä vielä siimakin hyvä olemassa onnessa, sanoo isä.

Niinpä niin—tietenkin. Koetan malttaa mieltäni, vaikka kovalle se ottaa.

Pantuaan verkkaisin sormin pois pihdit ja viilat ja vasarat isä kurkottaa pöytäpiirongin laitimmaisesta ylälaatikosta rihmakerän. Hän antaa minulle toisen pään punottavaksi ja punoo itse toisesta.—»Ei saa päästää!«—Mutta minä tietysti päästän, juuri silloin kun rihma on tarpeeksi punottu ja valmis käännettäväksi ja kierrettäväksi. Täytyy alkaa alusta,—voi minua poloista, pääsenkö minä tästä enää milloinkaan ongelle? Koskee hartioihin ja ihan pakottaa selkää.

—Joko nyt sitten lähdetään vapaa hakemaan? kysyn minä niin säyseästi kuin suinkin voin, kun siima vihdoinkin oli valmis

ja kiinnitetty onkeen solmulla, jonka olen isälle mieliksi ollut oppivinani, mutta jota en koetakaan painaa mieleeni.

—Jahka vielä laitetaan koho ja paino.

Koho ja paino? Ei niitä tarvitse, eihän niitä ole Pekankaan ongessa. Saa kaloja ilmankin!... Mutta tämä jää vain perän pyöräytykseksi isän selän takana, ja isä virkkaa:

—Annahan minulle sitten muuan hauli sieltä haulipussista.

Ai, *se* on hauskaa.. . Seinällä on isän haulipussi, nahkasta ommeltu letku, jota kun nostelee ja laskee ja puristelee, niin sen sisuksissa elää ja valuu ja sitä on hauska käsitellä silloin, kun joskus ihmeeksi saa—sillä on tapahtunut, että tulppa on auennut ja sisälmykset vuotaneet lattialle ja sitä tietä lattian alle. Kaikki henkeni ja ruumiini voimat siihen keskittäen, ettei sitä tällä kertaa tapahtuisi, minä saan kuin saankin siitä kämmenelleni haulin, ja pussin onnellisesti ripustetuksi takaisin naulaan. Kynäveitsensä hienoimmalla terällä isä halkaisee haulin puolitiehen, painaa siiman halkeamaan ja puree halkeaman kiinni.

»Ja sitten koho ... sitten koho!»—mutta koho löytyykin valmiiksi vuoltuna minun suupielestäni, jossa olen sen tikkua imeksinyt ja pureksinut siitä pitäen, kun pellolla sen siihen panin. Semmoinen veitikka se isä.

Ja nyt on onki siis vapaa vaille valmis. Minun mielestäni voisi vavaksi aivan hyvin kelvata vaikka hernekeppi, jonka me rantaan mennessämme kiskaisemme jostakin puutarhapenkistä, mutta isä eikö liene kuullut vai eikö liene kuulevinaan. Hän pyörähtää

sanaa sanomatta ulos ja menee tuvan taa metsään ja sieltä alankoon ja alangon taa lehtoon, kiireesti käyden ja alamäessä juostenkin. Minä riennän perässä, minä olen kuin kytketty häneen, teen kaiken minkä hän, samat liikkeet, samat askeleet, samat hyppäykset ojain poikki ja kaatuneiden puunrunkojen yli pysyäkseni perässä ja saadakseni häneltä vavan heti, kun se on valmis, eikä hetkeäkään myöhemmin. En kuitenkaan pysy tiheässä pensaikossa hänen perässään, kuulen sieltä rapsauksen ja tupsauksen ja samassa jo isä tulee takaisin huiskuttaen häntään perässään pihlajaa, jolla ripsauttaa minua silmille, ja puhalttaa juoksujalassa samaa tietään liiterin eteen. Isä jolloin kulloin näin kujeilee, kun sille päälle sattuu, mutta en tiedä, eikö hän samalla myös pilkanne minua, ainaista hätikköä.

Isä leikkaa oksat ja koloo kuoren vavan paksummasta päästä, mutta jättää kärkipuolen kolomatta. Hän sitoo siiman vavan kärkeen ja kiertää sen vavan ympärille. En voi enää pidättäytyä, en hillitä itseäni, en hävetä malttamattomuuttani, minä hyppelen ja pyytelen:—Anna nyt jo kyllä se jo on hyvä ... anna, hyvä isä!

Se on kädessäni, minä karkaan...

—Mitenkäs sanot?

—Kii—, ja minä karkaan taas.

—Mitenkä?

—Kiitos, hyvä...

Enempää hän ei minulta saa eikä luultavasti tahdokaan.

Mikä sitten tapahtuu, se tapahtuu kaikkein korkeimman paineen ja jännityksen alla ... siinä on puutarha, jonka läpi—

aita, jonka yli— piennar, jota pitkin—heinikko, jonka puhki—pelto, jonka poikki minä karkaan suoraan sillan korvaan, nelin kontin maahan, kourin turpeeseen kiinni, jota revin ja raastan, ja saan käteeni lieron, jonka toinen pää tulee ja toinen menee menojaan—saan sen, huohottaen ja vavisten, miten kuten onkeen ja ongen veteen Koljonvirran rantalimakkoon ensimmäisen sillan arkun varjoon. Siellä ei ole ketään muita kuin minä, ei muuta kuin suuri silta ja sen harmaat arkut, eikä kuulu muuta kuin hiljaa virtaavan veden loklatus arkkujen salvaimiin...

Kuinka kauan siinä seisoin ja tuijotin kohoa ja kuinka se sitten oikein lie tapahtunut, en muista,—liikahtiko koho vai tunsinko sen kädessä ja tempasin—muistan vain sen, että pääni päällä ilmassa jotakin lentää ja laulaa ja että minä makaan heinikossa kontallani ja pitelen ja puristan jotakin, joka sätkii ja potkii, ja että minä, purtuani sitä niskaan, syöksen kotia kohti. Kirkuen kuin puukko kurkussa, että minä olen saanut sären, minä olen saanut sären! ryöpsähdän minä kyökkiin ja huudan ja vaadin, että se on heti siivottava ja voissa paistettava. Ja kun ne eivät siinä paikassa tee, niinkuin käsken, niin siivoan minä sen itse, ja kun ne eivät anna pannua eikä voita, niin lätkäytän minä sen paljaaltaan hellalle, jossa se käryää ja tarttuilee nahkastaan kiinni. Ne nauravat ja pilkkaavat, eikähän se siinä paistu eikä sitten millekään maistu, eikä lopulta kelpaa kissallekaan ensimmäinen saaliini.

* * * * *

Mutta monet myöhemmät saaliini ovat kelvanneet sekä kissoille että muillekin. Ja minä olenkin istunut onki kädessä ehkä enemmän kuin kynä kädessä, ja tulen edelleenkin istumaan. Sillä sisimmässäni minä varmaan olen enemmän kalamies kuin kirjamies. Minulta kuoleutuvat yhä vieläkin kirjalliset vaistot ja niiden tyydyttämisen tarve jotenkin samoihin aikoihin, kun hauki huhtikuussa nousee kudulle, ja ne virkoavat vasta sitten kun lohi Mikkeliiviikolla viettää häitään eikä enää ota perhoa. Enkä voi ajatella, kuinka voisin pysyä kirjoituspöytäni ääressä silloin, kun aavistelenkaan, että ahvenet Hangon meren kareilla odottavat onkijaansa, tai kun hyönteisten parveilu Huopanan kalamajan ikkunapihlajan latvassa langattomasti sähköttäen tiedoittaa, että lohenpoikaset koskessa parhaallaan ajelevat perhoja. Niinkuin nyt juuri tätäkin kirjoittaessa.

KEHUKALOJA

Meillä onkimiehillä, samoin kuin metsämiehilläkin, ja yleensä kaikilla muillakin ihmisillä on se yhteinen heikkous, että me hiukan kehuskellen kerromme urotöistämme, silloin kuin siihen suinkin vain ilmaantuu tilaisuutta. On herttaisia kalakavereita, jotka samoin sanoin, samoin elein, samoin äänenpainoinkin joka kerta tavattaessa juttelevat, kuinka, kun minä heitin, niin silloin se jämähti, ja kuinka ja miten ja mitä sitten tapahtui tai olisi voinut tapahtua, jos en minä juuri silloin sitä ja sitä—ja minä jo luulin, että nyt se pakana meni, mutta tulipas siunattu kuitenkin takaisin ja painoi vähää vaille niin ja niin paljon j.n.e.—tai kuinka minä *en* saanut sitä, vaikka olin jo ihan saamassa ja olisin saanutkin, jollei se haavipoika hirtehinen ... ja se oli varmaankin vähän päälle niin ja niin monikiloinen. Ne jutut ovat meillä vuosien kuluessa hioituneet pikku taideluomiksi, joita kuuntelisi mielelläänkin, ellei itsellä olisi jotakin samantapaista tai vielä muka mielenkiintoisempaakin kerrottavana. Meillä kalamiehillä on näet toinenkin yhteinen heikkous toistemme ja kaikkien muiden ihmisten kanssa, se, että yleensä emme kuuntele toisten juttuja niin mielellämme kuin kerromme omiamme. Olen usein huomannut itsestäni ja luullut huomaavani sen myöskin muista, että vain odotamme toisen lorun loppua päästäksemme itse alkamaan omaamme. Emmekä aina malta odottaa loppuakaan,

vaan työntäymme ominemme väliin, niin pian kuin tarinaan vain ilmaantuu hetkenkään rako ja sanaruiskun rätinä siltä taholta lakkaa.

Mutta kun kehuu näin kirjoittamalla, ei ole keskeytyksen vaaraa. Olen sitäpaitsi ainakin itsestäni luullut huomaavani, että minä paljon mieluummin *luen* kalajuttuja kuin niitä kuuntelen. Luen melkein mitä hyvänsä siltä alalta, joka jutussa on jotakin oppimista, jos se perustuu kertojan omaan kokemukseen. Tämä antaa minulle rohkeutta uskoa samaa muistakin ja käydä enemmittä empimisittä kehumaan omista saaliistani. Minullakin on ollut joitakin erikoisia kehukaloja, jotka ovat saadut sellaisissa olosuhteissa, että ne varsinkin minulle itselleni ovat olleet ilona ja ylpeytänä. Ne ovat osaksi semmoisia kaloja, jotka olen saanut silloin, kun olen niitä hartaasti toivonut, ja toisia, jotka olen saanut silloin, kun en ole osannut niitä odottaakaan, jopa toivonut, etten saisikaan.

* * * * *

Olin ensimmäistä kesää perheen isä, ja eukko ja piika olivat pidettävät hengissä ongen ja vavan avulla. Oli myrskynnyt monta päivää niin, ettei ollut menemistäkään omaa saarta meremmäksi. Asuin silloin Porkkalan Lill-Svartössä. Ei ollut moneen päivään ollut mitään pataan panemista. Kai olisi Söderlingin sumpussa ollut joitakin kampeloita, mutta minun kävi jo silloin kunnialle ottaa kaloja hopeaongella. Koetin ympäri oman saaren maista

onkien, mutta ei sieltä lähtenyt mitään tyynen puolelta ja tuulen puolelta oli mahdoton saada edes siimaa ulos. Päivällisaika läheni ja olisi ollut pian pantava pata tulelle.

—»Jos minä nyt sitten kuitenkin kysyisin niitä kampeloita?» ehdotti tyttö.—»Odotahan hiukan, milloin pitäisi olla kala padassa?»—»Tunnin päästä viimeistään.»

Siinä oli toinen saari vastapäätä, josta melkein aina sai, mutta nyt kuohui salmi vaahtona välillä. Jos minä sentään koettaisin päästä sinne. Ja minä pääsin kuin pääsinkin sinne soutaen vastahankaan, kiskoen itsestäni viimeiset voimani irti. Ei ollut siinäkään saaressa menemistä vastarannalle. Menin tuulen alle kallion suojaan ja pudotin onkeni jyrkän reunaan. Siinä kävi voimakas aallokko tyynempääkin rantaa pitkin ja tuuli tempoi vavan kärkeä ajaen kohon maihin kiinni. Aion heittää uudelleen, mutta siima ei nousekaan. Luulen ongen tarttuneen pohjaan, kun tunnen, että siellähän onkin kala, oikein suuri kala, niin suuri, että ei ole ajattelemistakaan saada sitä ylös uittamatta ja uuvuttamatta. Ei minulla koskaan ole ollut niin hätä ja niin hyvä mieli, ei pikku poikanakaan ensimmäistä kalaa ottaessani. Niin pian kuin sain sen niskasta kiinni ja nakatuksi maihin, minä riensin juoksujalassa venheelleni ja myötälaitaista kotiin. Se oli parin kilon säyne. Se joutui kuin joutuikin aikanaan pataan. Kehuin sitä saalistani koko kesän, minä muka otan millä ilmalla tahansa, sanokaa vain, kun tarvitsette, kyllä minä hankin pataan pantavata!

Porkkalan ajoilta, useita vuosia myöhemmiltä, on minulla muistossani saalis, jolla aina kehun, kun kuka vain kehtaa kuunnella. Sieltä on minulla parikin hauskaa haukimuistoa. Meren uloimmilla kareilla, m.m. Mikkelskäreillä, on hauen virvilöiminen täysin verrattavissa lohien ongintaan koskessa. On sileitä liukkaita kallioita myöten mentävä vedenrajaan, on heitettävä mahdollisimman kauas visseihin paikkoihin, joissa tietää hauen väijyvän. Vaaditaan melkoista tottumusta ampua näihin maaleihin ja yhtä suurta uistimen kulettamiseen matalalla karikolla, niin ettei se tartu pohjaan. Kun hauki sitten tarttuu, on sen ottaminen aallokossa melkein sama kuin kosken kuohussa. Kun rantakalliot ovat hyrskystä liukkaat, pääsee niiltä haavilla kalaan käsiksi vain erityisistä paikoista, jonne se on johdettava. Usein se on uuvutettava niin, että sen saa hiljalleen vedetyksi ylös. Kirkkaassa vedessä voi seurata sen kaikkia liikkeitä siitä alkaen, kuin se piilostaan ampuu syötin kimppuun, hyökkäilee edestakaisin, reutoo ja rimpuilee, siihen asti, kunnes lopulta antautuu. Kerran minä neljännestunnin ajan painiskelin nelikiloisen, aina näkyvissä olevan hauen kanssa, saattaen seurata kaikkia sen eleitä ja aikeita, kunnes viimein sain sen selällään hinatuksi pieneen lammikkoon kivien välissä. Ei missään hauki ole kauniimpi kuin noilla ulkokareilla, jossa se on keltaisenvihreän sinervä,

lihava, virkeä ja voimakas. Eikä missään kalastajan ympäristö ole kauniimpi ja suurenmoisempi kuin siellä jonakin kirkkaana lounastuulen päivänä. Siellä kuohuu koko aava auringon kirkastama sinimeri mahtavana jättiläisvuoksena, jossa jokainen kallio vaahtoa kuin Imatran niska. Siellä lentää haahkat ja kirkuu lokit ja näyttää silloin tällöin hyljekin päätänsä. Olen välistä kysynyt itseltäni, mitä varten minä oikeastaan joka vuosi matkustan kymmeniä penikulmia sisämaahan lohikoskelle, kun muutamain tuntien matkan päässä Helsingistä on tarjona siihen verrattavaa urheilua, mihin vaaditaan sekä taitoa että kestävyyttä ja jota hienoilla vehkeillä voi harjoittaa yhtä jalosti kuin lohen ongintaa. Mitkä rajattomat mahdollisuudet hauenkalastusurheilun harjoittamiseen ja haukivesien hoitoon tarjoutuisivatkaan meidän tuhatpenikulmaisilla rannoillamme! ... Mutta se nyt ei tällä kertaa kuulu tähän. Tähän kuuluu muuan mukava tapaus, joka minulle kerran tapahtui Porkkalassa.

Olin opettanut erään kalastajan pojan käyttämään virvelivapaa ja me kalastelimme usein yhdessä, niin että pysyen toistemme läheisyydessä tarpeen tullen voimme auttaa toisiamme. Niin pian kuin toinen sai kalan tarttumaan, huusi hän: »Haavi hoi!» ja toinen riensi sen kanssa apuun. »Haavi hoi!» huusi Kalle taas kerran ja minä olin pian siinä jotenkin jyrkän ja liukkaan kallion alla, jonka liepeitä laine nuoleskeli. Kala on jo tulossa maihin ja minä olen jo saamaisillani sen haaviin, kun jalka livettää ja minä lasken luisua vyötäisiäni myöten mereen. Minun pyrkiessäni sieltä ylös, poika jotenkuten hauen kanssa tai haukiko pojan

kanssa pelatessaan menettelee niin, että jokin uistimen koukuista tarttuu housujeni takapuoleen. Vedän osaksi kahlaten, osaksi uiden ja lopuksi nelinkontin ryömien, hauen häntänäni maihin. Poika on pakahtua nauruunsa eikä älyä joutua apuun, ennenkuin saa märät housuni kaloineen ja kaikkineen yhtenä myyttynä silmilleen.

Saatuani parahiksi vaatteeni kuivamaan kuumalle kalliolle ja valmistuessani ilmakylpypuvussa itse heittämään siimani siinä salaisessa toivossa, että toverinikin saisin pian nähdä samanlaisessa, kuuluu taas samasta paikasta kuin äsken haavin huuto. Kallella on taas kala ja kun kaiken muun unhottaen riennän juoksujalassa sitä ottamaan, käy minulle samalla tavalla kuin äsken. Ennenkuin tiedänpkään olen taas vedessä kainaloitani myöten. Pidän nyt kuitenkin sen varani, että otan haavilla kalan, ennenkuin se ehtii ottaa minut... Katsomme Kallen kanssa olevan oikein ja kohtuullista, että nämä kaksi kalaa luetaan minun saamikseni.

Otettiin siinä vaatteideni kuivaessa sitten samalta karilta vielä useita muitakin haukia. Ne vietiin ensin vesilätäkköön, tuommoiseen, jota saaristolainen sanoo »potaksi», joissa ne säilyvät elävinä kauemmin kuin ammeessa, mihin ne sitten poislähtiessä kerättiin. Harjoitimme näet urheilua myöskin ammatillisesti ja niin ahkerasti ja innokkaasti, että hauet kesän kuluessa pian alkoivat vähetä omilta vesiltämme. Pojan äiti vei niitä monet vasulliset kaupunkiin. Täytyi vähitellen ulottaa pyyntiretket hiukan ulomma—toistenkin kalavesille.

Erään huvilaherran vedet olisivat olleet lähinnä järjestyksessä haaskattaviksi, mutta niille ei ollut menemistä, sillä hän kiikaroi huvilansa tornista sekä varhain että myöhään, sekä aamuin että illoin että kerran keskipäivälläkin. Siihen aikaan onginta kyllä yleensä oli sallittua missä vain ja meidän omatuntomme harkitsi niin, että virvelöiminenkin oli onkimista. Oli kuitenkin varovaisinta olla puhumatta saaliistaan, sillä siitä olisi kaiken todennäköisyyden mukaan ollut seurauksena kateus ja kielto, jota oli turha uhitella esille ennen aikojaan. Rauhoitimme verrattain lieviä tunnonvaivojamme myöskin sillä, että mehän oikeastaan harjoitamme vain kalavesien järkiperaistä hoitoa ottamalla pois pahimman petokalan. Salakalastustahan se sittenkin oli, mutta juuri siinä oli suoraan sanoen yksi lisäpiste urheilumme jännitykseen ja vaihteluun.

Me muuten sen pojan kanssa salakalastimme salaa toisiltammekin. Hän meni itään, minä länteen, ei kumpikaan kysynyt minne. Hän hiipi ulos aamulla varhain ja palasi, ennenkuin minä olin noussut, minä lähdin keskipäivällä, kun hän oli mennyt aittaansa laiskoittelemaan aamiaisen syötyään.

Minä siihen aikaan enimmäkseen liikuskelin palkovenheellä, joka on erinomaisen mukava onkivenhe sille, joka ei ole aivan kankea ja kömpelö. Se on kevyt meloa ja sillä pääsee tarpeen tullen pakoon mitä ruuhta tahansa ja sillä pääsee maatakin myöten, kun tarvis tulee. Sen ruumaan voi piilottaa sekä vavat että kalat. Eikä kukaan voi epäillä, että tuo, joka tuolla harrii karilta karille, voisi olla mikään totinen kalastaja.

Asuin itäpuolella Porkkalan niemen, Löfholmassa lähellä Räfsötä. Olin kuullut kehuttavan, että Porkkalan niemen länsipuolella oleva Tavastfjärd olisi hyvin kalainen ja se kangasteli mielessäni koko kesän, kunnes vihdoin päätin lähteä sitä verottamaan. Sinne päästäkseen olisi ollut kierrettävä koko pitkä niemi, mutta kun sinne sanottiin päästävän toistakin lyhempää tietä vetämällä vene erään kannaksen poikki, niin lähdin etsimään sitä. Se oli kuin pieni löytöretki rieskan ja hunajan luvattuun tai oikeastaan luvattomaan maahan. Eräästä salaperäisestä paikasta, josta ei sitä ollenkaan luulisi, pistää lahti niemimantereen sisään ja kun on sitä vähän aikaa meloskellut, tulee matalaan salmeen niinkuin johonkin sydänmaan jokeen, joka kasvaa limakkoa, lumpeita, hauenkukkia ja ahvenheinää. On siinä vähän niittyäkin, ja vaikka siihen kuuluukin meren mainingin kohina, on siinä aivan kuin olisi jossakin sisämaassa. Tulee vielä pienoinen sisäjärvi, jonka rannalla on talo. Vaikka tietää olevansa merenlahdessa, tuntuu kuin olisi jossakin Keski-Suomessa, missä sielläkin on samanlaista karua kivikkopohjaa, ainoastaan siellä täällä pellontilkareita vuorien välissä. Järvi kapenee, melon sinne, tulee ruohoinen lahti ja sen rannalla torppa niinkuin ainakin peltoineen ja niittyineen. Tuon lahden pohjasta pitäisi mennä tie toiseen mereen ja niin meneekin, lähtee polku rannasta ja päättyy toiseen rantaan. Vedän venheeni maihin ja työnnän sen kannaksen poikki, joka on vain muutama sata metriä. Näinhän sanotaan vanhain viikinkienkin ryöstöretkillään vetäneen aluksiaan vesistöstä toiseen.

Tänne tuntuu taas merituuli ja laine loiskuu isommilta ulapoilta kuin länsipuolella Porkkalan. Luonto on täällä muutenkin toisenlaista kuin siellä. Täällä on korkeat, jyrkät rannat, saaret kasvavat lehtimetsää rantaan saakka, muistuttaen sisämaata, sillä tästä alkaa kaitainen lahti, joka pistää melkein Kirkkonummen sydämeen. Sen matalissa ruohikoissa keväisin kuteneet hauet laskevat kesemmällä tähän ja tästä vähitellen pikkukalain mukana ulomma mereen. Ei tarvitse kulkea kauankaan, ennenkuin alkaa tuntua isojen ulappain aallokko ja näkyä Barösundin rannaton selkä. Täällä on tavattoman kalaisen näköistä, vedenalaisia ja -päällisiä kareja, ei näy asumuksia missään, ja laaja lahden suu on avoinna lounaaseen, niin että tässä kaikilla tuulilla, jotka heilahtelevat etelän ja lännen välillä, on vastaranta ja kalaranta.

Nytkin henkii sieltä leppoisa lounas. Tässä on minun hyvä olla, kalakareja on kuinka paljon tahansa, kaikki yhtä viehättäviä ja jokaisen ympärillä hyrskähtelevä valkovaaho tervehtii minua ja viittoo luokseen. Miksen noudattaisi kutsua! Meri kaloineen on kaikkien. En minä tiedä, mistä heidän minkin rajat kulkenevat, en tiedä heidän pyykkejään enkä ole ollut niitä pystyttämässä. Vesien omistajat missä lienevät siellä kaukana Uudellamaalla. Lähden, kun tullevat ajamaan pois. Maksan sakotkin, jos niin pitkälle menee, siitä huvista, että saan viettää täällä päivän. Ja minä valitsen maihinnousupaikakseni kalliokarin, jonka ympärillä on toisia pienempiä kareja.

Onkimieselämäni on ollut, silloin kun se on parhaillaan ollut,

täynnä ihania elämyksiä, aivan ihmeen täyteläisiä sentapaisen ilon ja onnen hetkiä, jotka eivät ole saaneet sisältönsä ainoastaan saadusta saaliista, vaan myös ja yhtä paljon siitä ympäristöstä, jossa ne on eletty. Tuollainen kari, joka on yhdeltä puolen jyrkkä ja ymmyrkäinen ja syvärantainen, toiselta puolelta loiva ja sileä kuin sementtilattia ja monivärinen kuin mosaiikkilattia, jossa on jossakin painanteessa tuulen suoja melkein millä tuulella tahansa ja toisessa paikassa selänmukainen syvennys, missä lepää kuin sāngyssään, ja vaikka lepää kovalla kivellä, tuntuu lepäävän kuin untuvilla—se on sellainen niitä kaikkein herttaisimpia paikkoja maailmassa. Mikä nautinto siinä avata eväsvakkansa, syödä voileipänsä, juoda sukan sisään kääritystä selteripullostā kahvinsa ja antaa tupakka-ajan tultua päivän lämmittää jalkapohjia ja tuulosen hivellä ruumista. Ja vasta sitten, hätäilemättä ja hermostumatta, vapauttaa vavat koteloistaan, ahvenvapa ja haukivapa, ja vetää siima renkaitten läpi ja vihdoinkin olla valmis.

Ja kun sitten sattuu joskus, niinkuin nyt, että saalis moninkertaisesti vastaa kaikkia toiveita! Sillä minä sain siinä noin puolilta päivin noin kello viiteen illalla, sain saman karin ympäriltä melkein yksien jalkaini sijoilta satakunnan ahventa, yksikiloisista alaspäin, ja haukia, joista yksikään ei ollut alle kilon, mutta jotkut kolmenkin kiloisia, sain muistaakseni kaksitoista.

Ehkä se on monen mielestä hyvinkin vaatimaton saalis, varsinkin haukiin nähden, joita saaristossa on kuultu saatavan

paljonkin enemmän kerrallaan. Mutta minä lasken, ja katson voivani silläkin kehaista, saaliin suuruuden sen sisäisen tyydytyksen mukaan, minkä se antaa ja niiden vaikeuksien mukaan, jotka ovat voitettavat, ja sen mukaan, miten kaunis on ilma ja aurinko lämmin ja meri mahtava, ja millainen oli mielenjännitys ja hermoston virkistys—ja kaikki nämä muistelemista ansaitsevan kalaretken edellytykset olivat olemassa silloin kun salakalastin Porkkalan Tavastfjärdin suulla —ja siksi minä tässä olen senkin päivän saalista kehunut.

Ja kehun vielä sitäkin, että kun lyyrillisin mielin illan suussa saavun kotiin samoja teitä kuin äsken ja köyhän kalastajan vaimo päivittelee saalistani, minä lisään sen päivän itselleni valmistamia iloja sillä, että annan kalani, muutamia paistinkaloja vaille, hänelle, joka vie ne kaupunkiin ja vaihtaa ne sydämensä iloksi kahviin ja vehnäseen ja pitää pikku tuliaiskekkeerit minullekin.

Olinhan kyllä lupaa kysymättä kalastanut vierailta vesillä ja kalastin siellä vielä vastakin joskus. Siellä, ja kun tarkkaan tunnustan, niin ehkäpä jossakin muuallakin. Mutta olen aikoja sitten siitä jo lakannut —saatuani omat kalavedet. Pidänpä erinomaisen tarkkaa vaariakin siitä, etteivät *muut* saa kalastaa *minun* vesilläni. Katson näet, että salakalastuksestani mahdollisesti aiheutunut kalataloudellinen tappio siten tulee ja on tullutkin yllin kyllin korvatuksi—täytyi tällä kehumapäällä ollessani vielä sitäkin kehaista.

Olisihan tietysti koko pitkän onkijaelämäni ajoilta paljon muutakin kehumista. Aihetta siihen saisi melkein mistä hauesta

tai ahvenesta tahansa, sillä aina siinä on olevinaan jotakin erikoista tapausta. Kuinka esimerkiksi olen saanut monta haukia syötillä, jonka olen ottanut sen omasta vatsasta tai kun se on sen kakaissut kurkustaan ja minä kiinnittänyt sen koukkuihini. Se on muuten kaikista paras tapa saada selville, mitä kala syö. Mainitsen tässä nyt vain viimeksi mahtavoiden sen, että minä viime kesänä en kertaakaan tyytynyt vähempään kuin seitsemään haukeen kerrallaan, paitsi eräänä päivänä, jona niitä otin kaksi kertaa seitsemän eli yhtä paljon kuin neljätoista. Niin pian kuin määrä oli täysi, lähdin kotiin, mutta en myöskään ennen. On kuulunut valituksia, että hauet ovat häviämässä sukupuuttoon Uudenmaan saaristosta. Mutta on siellä vielä vesiä, missä niitä onkin. Minun vesilläni ne ovat viime vuosina lisääntyneet nähtävästi siitä syystä, että vanhat rysät ovat mädänneet eikä uusia ole ollut varaa hankkia. Niitä oli siellä viime kesänä joka karin kupeessa, joka hööterimättään alla väijymässä. Enkä minä huomannut mitään erikoisia nieluajoja, kyllä ne ottivat joka päivä ja pitkin päivää, jos ei yhdestä paikasta niin toisesta. Olin jättänyt kaikki haukivehkeeni Viitasaarelle, vavat, siimat, rullat ja tuonut mukani vain muutaman ahvensiiman ja -rullan. Ei ollut edes ainoata kolmikoukkuakaan—sen suomalainen nimi muuten on ankkuri. Käytin lyhyttä bamburuokoa, jossa oli pari posliinirengasta eikä siihen tarpeeseen muuta tarvitakaan. Pyydyksen rakensin vanhasta koukuttomasta propelliuistimesta siten, että sidoin yhteen aina kaksi pitkäsiimakoukkuja ja käärin ne kiinni sinkkivaijerista ottamaani säikeeseen, josta

myöskin punoin heittosiiman. Kun ei minusta enää oikein ole hyppelemään liukkailla kallioilla, heittelin ruuhesta siten, että ankkuroin sen matalikolle ja kun sen ympärys siiman ulottuvilta oli kalastettu, siirryin, tavallisesti tuulen kantamana, toiselle. Näin tuli tarkastetuksi laajemmat alat ja syvemmät vedet kuin maista heittäen. Venheestä on myöskin tuulella helppo saada siima sekaantumatta ulos. Suosittelen tätä tapaa varsinkin vanhemmille herroille. Lyhyellä, keveällä vavalla voi mukavasti heittää istualtaankin. Ison kalan ottaminen haavilla venheestä ei ole vailla jännittäviä kohtia, varsinkin aallokossa. Niinkuin sanoin, en koskaan ottanut enempää kuin tuon valehtelijan määrän enkä tyytynyt vähempäänkään, vaikka olisi päivä mennyt. Syötiin koko kesä haukia sekä keitettynä että paistettuna, niin kauan kuin olin kotona. Kun lähdin lohikoskelleni saivat syödä silakoitaan... Mutta ehkä tätä kehumista nyt jo on kerrakseen.

Kehun toiste lohillani, sekä saaduilla että saamattomilla.

ENSIMMÄISET MULLOSENI

Jokainen suurempi lohikala on kai oikeastaan yhtä jännittävä ottaa kuin toinenkin. Sitä saadessa kertautuvat kaikki ne mielenliikutukset, jotka sellaisissa tilaisuuksissa yleensä ovat tavalliset. On olemassa, pienemmistä vaihteluista huolimatta, aina melkein samantapainen jännitys siitä alkaen, kuin kala ottaa, siihen saakka, kuin sen saa tai se pääsee. On hätä ja hyvä mieli, ilo, tyydytys, pettymys. Voiton riemu tai tappion kipu toistuvat. Muistot entisistä tapauksista kuohuvat esiin. Ei milloinkaan voi olla varma mistään, täytyy aina olla valmis ottamaan vastaan jotakin odottamatonta. Villeinkin kala voi ensi telmeensä jälkeen rauhoittua, sävyisinkin saattaa yht'äkkiä saada jonkin päähänpiston ja valmistaa äkillisen yllätyksen. Vaikka vanhana kalastajana olisi olevinaan kuinka varma tahansa itsestään ja taitavinaan kaikki temput, voi erehtyä sopivasta menettelystä, josta on päätettävä silmänräpäyksessä. Ja niin minä voin tehdä jonkin virheen, olla ottamatta huomioon jotakin. Vaikka olisin kuinka varma pyydyksistäni, saattavat ne pettää, sillä ei voi koskaan täysin taata heittosiiman solmuja eikä koukun kestävyyttä, vielä vähemmän sitä hienoa nahkaliuskaa, josta se ehkä on kiinni kalan leuassa ja joka hankautuu yhä suuremmaksi ja viimein solahtaa irti koukusta joko kalan hypäessä tai kääntyessä tai päästessä menemään ylöspäin.

Yhden kalan antamien mielenliikutusten kuvaus

siis voi olla kuin läpileikkaus kaikkien muidenkin antamista. Ne sulautuvatkin muistossa yhteen jonkinlaiseksi yleistyypillisyydeksi, varsinkin jos kauemmin kalastelee samassa vedessä. On kuitenkin tapauksia, jotka erottuvat toisista ja jotka aina muistaa erikseen. Ne ovat semmoisia, jolloinka kala on saatu erikoisissa olosuhteissa tai jollakin erikoisella pyydyksellä, tai joko aivan odottamatta ja ansaitsematta, tai on saaminen myöskin ollut tulos pitkällisen kokeilun jälkeen saadusta kokemuksesta. Voi myös olla erinäisiä sivuseikkoja, jotka estävät tapauksen haihtumasta mielestä.

Ensimmäinen saatu lohikala on tietenkin merkkitapaus, joka ennen muita jää mieleen. On pian puolitoistakymmentä vuotta siitä, kuin sen sain. Oli sattuma, että lainkaan jouduin lohensukuisten kalain kanssa tekemisiin. Vaikka olinkin koettanut kehittyä ammatissani ja parannella pyydyksiäni, en kuitenkaan ollut ajatellut lohen onkimista, johon en luullut saavani tilaisuutta. Minulla ei siitä ollut juuri muuta käsitystä kuin että sitä harjoitettiin, niinkuin olin kuullut harjoitettavan Vaalassa: venheestä, soutajan avulla, joten se tekniikkaan nähden ei suurestikaan eronnut uistimella naraamisesta. Itseni toisella soudattaminen, ellen itse ole voinut tehdä samaa palvelusta jollekin toiselle urheilijatoverille, on minusta aina ollut epäurheilumaista. Soutajahan siinä on varsinainen urheilija, itse onkija on vain passiivinen tuhtopuun painaja. Toista on keikkua meren kareilla ja heittää itse siimansa. Pysyn hauen kalastajana, saan minä siitäkin sen huvin, minkä tarvitsen.

Kai minua kylmäsi myöskin hankittavien pyydysten kalleus ja muut lohikalastuksen yhteydessä olevat kustannukset. Nyt en kuitenkaan enää laske siihen uhratuita lantteja, sillä kyllä ne ovat tulleet korkoineen takaisin terveytenä ja mielenvirkistykseenä, jopa kirjallisina aiheinakin sekä monina hauskoina tuttavuuksina ja uusina kalakavereina, puhumattakaan siitä suuresta ystävästä, itsestään koskesta, jonka olen saanut seurustellakseni joka vuosi sen kanssa ja joka on vienyt minut uusiin aihemaailmoihin.

Oli minulla kuitenkin perhosvapa, oikea splitcane, jonka olin saanut tekijäpalkkiona eräästä lastusta toiselta kirjailijalta, joka toimitti kirjallista kuvalehteä. Olin typeryydessäni turmellut sen käyttämällä sitä virvelivapana ja raskaita syöttejä heittämällä ja haukeja tempomalla saanut sen kieroksi ja sairaaksi. Ei pitäisi koskaan, te nuoret kalamiehet, käyttää muuta kuin kuhunkin kalastukseen sopivia vehkeitä. Se on ehdoton ehto. Sopivat vehkeet ja niiden käyttämisen asiantunteva ohjaus tekevät vasta-alkajasta muutamassa viikossa tottuneen kalamiehen, jotavastoin niiden puutteessa saattaa kulua vuosia, ennenkuin pääsee alkusalaisuuksiensa perille. Kysykää neuvoa meiltä vanhemmilta, älkää ostako mitään urheilukaupasta umpimähkään.

Vaikken nyt oikein ymmärtänytkään käyttää tätä vapaani, oli se kuitenkin se taikasauva, joka avasi minulle oven lohikalastuksen luvattuun maahan. Se tapahtui Huopanassa v:na 1906. Koski oli siihen aikaan vuokralla kapteeni W. Ruthilla ja tohtori W. Lybeckillä. Kapteeni oli saanut päähänsä, että

minut oli innostutettava pienviljelykseen ainakin sen verran, että kykenisin kirjoittamaan siitä hänen aatteidensa mukaisesti. Sitä varten hän tahtoi viedä minut katselemaan rakenteella olevia mallitilojaan m.m. Viitasaarelle. Jotta minä varmasti ja halukkaasti lähtisin retkelle, oli siellä myöskin kalastettava ja minä voisin oppia onkimaan lohia. Tämä ihmistuntija oli laskenut, että se naula vetäisi, sillä itsekin hän oli innokas kalamies, ei kuitenkaan niin paljon onkija kuin siimalla pyytäjä.

Se naula vetikin, vaikkakin hiukan tai sanoisinko aika tavalla väärään. Toivottu avustukseni pienviljelyksen hyväksi supistui lentokirjaseen virtsan talteen ottamisesta ja kuivikemullan valmistamisesta Karhulan metoodin mukaan ja urheilinhan minä vähän pienviljelyksenkin alalla, mutta lohenkalastajan Ruth minusta teki elinaikaisen. Se into meni minuun kuin uusi voide vanhaan saappaaseen.

* * * * *

Muistan sen päivän paremmin kuin eilisen, kun tuo käänne elämässäni tapahtui. Ruuth vei minut lohikoskelleen, mutta ei osannut opettaa minua sen hyväksi käyttämiseen. Ei hänellä enemmän kuin kenelläkään muulla siellä ollut aavistustakaan siitä, miten esim. perholla oikein on ongittava. Käyskelin koskenrantoja ja heittelin siimaa niinkuin tavallista matosonkea saamatta sitä menemään vavan pituutta kauemmas. Tietysti mulloset olivat huomanneet minut jo aikoja ennen kuin minä

olin päässyt edes heille heittämään ja korjanneet luunsa. Jokin kultadevonkin minulla oli, joka oli seurannut _perhos_vapaa ja vienyt minut sille väärälle tolalle, että perhosvavalla myöskin voi heittää metallikalaa. Kun tämä devon hennon vavan kykenemättä sitä ohjaamaan pian tarttui pohjaan ja lopulta jäi sinne, päätin, ettei minusta tule lohenonkijaa. Niin on siellä käynyt monelle muullekin alottelijalle, jotka ovat kääntyneet kotiinsa saamatta ainoatakaan.

Olin eräänä iltana menossa niskaan onkimaan ahvenia, kun huomasin Ruthin seisovan Välisuvannon arkulla ukko Kokon kanssa, ollen äijät nähtävästi aikeessa veneellä laskeutua n.k. Louhulle, joka on arkun alapuolella suuren kosken kupeessa oleva sivuhaara, ja jonne kuulema vietiin kaikki ne herrat, jotka eivät muuten saaneet. Se oli heille aina viimeinen hätävara. Siellä hyppi silloin ja hyppii yhä joka kesäilta mullosia kuin salakoita perhoja ottaen... Luopuen kohteliaana isäntänä omasta aikomastaan kalastuksesta minun hyväkseni hän huutaa minut luokseen, vaatii minut menemään venheeseen ja käskee Kokon opettamaan minut onkimaan.

Opettaminen käy jotenkin siihen tapaan, että Kokko valitsee Ruthin varastosta n.k. Huopanan perhot: mustan, ruskean ja harmaan, luultavasti *Soldier palmerin*, *Zulun* ja ehkä *March brownin*, en muista tarkkaan, koska en silloin vielä tehnyt muistiinpanoja pyydyksistäni enkä saaliistani. Teroitan tässä ohimennen vasta-alkajillekin muistiinpanojen tarpeellisuutta, joista on paljon hyötyä sekä itselle että muille. On merkittävä

kirjaan kalan suuruus, sen sukupuoli, pyydys, millä se saatiin, aika päivästä ja paikka koskessa, sää, tuuli, lämpö määrä ja jos mahdollista ilmanpaine, sekä lopuksi seikkailut nykäisystä saantiin tai menetykseen.

—Ne pitää olla tämmöisiä tummia, selitti Kokko, sillä koreilla täällä ei ole saatu.

Sentapaisia olen siellä sitten yleensä käyttänytkin, vaikka teoria sittemmin on mennyt osaksi rikki, niinkuin joskus toiste saanen kertoa. Kun ase on valmis, komennetaan minut venheeseen, istumaan alatuhdolle, ja Kokko asettuu kokkaan kädessä sauvojin, jonka avulla hän hiljalleen laskee venettä myötävirtaan, samalla neuvoskellen sillä varmuudella ja asiantuntemuksella, joka hänelle on ominainen: »Alkaa nyt vain päästää siimaa koskeen ... kyllä minä kuletan... saa vain antaa siimaa enemmän ... kääntää nyt vavan kärkeä vasempaan ... nyt oikeaan ... nyt on nostettava kärkeä, niin että alin perho on veden pinnan alla, keskimäinen pinnalla ja ylimmäinen ilmassa, se ottaa välistä ilmastakin ... kyllä se kohta ottaa ... sen parempi, jos vaikka vähän hujauttaakin poikki virtaan ja vetäisee kiivaasti ja hypittelee ... antakaahan, kun minä näytän... näin... Niin sillä lailla ... kohta se ottaa ... kohta ollaan sillä hollilla ... onpa ihme, ettei se jo ota ... ja silloin se ottaakin. Ensimmäinen mulloseni ampuu kiven takaa ensin ylös ilmaan, sitten siitä perhoon ja siima oikiaa ja vapa tutisee ja rulla räikyy. Voi taivahan tekijä!»

Olin kuullut sanottavan, että kun mullonen ottaa, niin siitä käy kuin sähkösäys läpi ruumiin. Eikä se ole vain niinkuin

sysäys, vaan niinkuin jatkuva sähkövirta siihen saakka, kunnes kala on saatu ja vähän jälkeenpäinkin. Mitä on hauen, ahvenen ja säyneen, suurenkin, otanta ja temmonta tämän pienen veden valion temmeltelyyn verrattuna. Olutpullon tulppa tupsahtaa ja tirisee, samppanjapullon korkki pamahtaa ja vaahtoa. Minulla on siinä silmänräpäyksessä se tietoinen tunne, että nyt ei ole kala kiinni, vaan minä. En minä ole ottanut kalaa, vaan kala on ottanut minut. Olen lumottu, huumattu. Vapaa värisyttäessään se värisyttää hermostoni minulle siihen saakka outoon, mutta sanomattoman suloiseen liikutukseen. Ruumiin läpi kulkee vihuri niinkuin lapsena nuorakeinussa heiskahtaessa ylhäältä alas. Tunnen samalla, että kuljen kohtaloa kohti, josta en ole pelastettavissa. Minun täytyy saada ja minä olen saava kaiken ikäni onkia näitä kaloja, päästä hinnalla millä hyvänsä osakkaaksi tämän kosken kalastukseen, tai minkä muun tahansa.

Olen siitä kaikesta selvillä jo ennen kuin tämä kala on haavissakaan. Ja niitä tulee yhä useampia, melkein joka heitolla mille puolelle venhettä tahansa, niitä tulee joskus kolmekin kerrallaan, yksi koukussaan. Ne ottavat veden alta, pinnalta, tapaavat ilmasta ylintä perhoa. Niitä pääsee, mutta niitä tulee vielä enemmän. En ole montakaan kertaa sen jälkeen ollut mukana niin hurjassa syönnissä. Ei ne siellä nyt enää semmoisilla heitoilla tule. Kapteeni seisoo arkulla ja katselee. Minä lennättelen hänelle kiitosmuiskuja ja teen halailevia liikkeitä. »Kapteeni tulee nyt, minä tulen pois!» minä huudan.—»Ei, ei, onkikaa te vain!»—Se oli häneltä hienosti tehty. Yht'äkkiä ne

lakkasivat huolimatta siitä, että Kokko kuljetteli venhettä uusiin paikkoihin. Kai oli niin, että juuri silloin oli ollut perhosten nousu pohjasta ja niiden parveilu ilmassa ja veden pinnalla, vaikken niitä huomannut, enkä niistä silloin vielä olisi ymmärtänyt mitään päätelläkään.

Kun palattiin arkulle, oli venheen pohjalla kuinka monta lienee ollutkaan, ehkä kymmenen, ehkä kaksikymmentä, näitä luomakunnan kaikkein kauneimpia, herttaisimpia, herkullisimpia tuotteita. Kannoin ne vitsassa pihaan kuin viinirypäletertun. Sain viedä ne nokkosiin ja voipaperiin käärittyinä tuoreina kotiin.

Sillä lähdettiin jo samana iltana laivaan. Oli heitettävä hyvästit Huopanalle juuri kuin siihen oli tutustunut, tietämättä, saataisiinko enää milloin tai milloinkaan tavata.

Siellä on sittemmin ollut monta hurmaavaa hetkeä sekä näiden pienten mullosten että suurten lohien kanssa, mutta ei yhtään mielenliikutuksellisesti tämän ensi-illan veroista, kun Kokko kehoittelee:—»Alkaa nyt päästää siimaa—kohta se ottaa ... kohta ollaan sillä hollilla» ... ja kun se silloin ottaa.

Ja minä näen—yhä vielä vuosien perästä—sileän vilisevän veden siinä venheen ympärillä, näen kivet, joita vastaan vesi pullistuu ja velloo ... näen suuren kosken vaahtopäät ja kuulen niiden kohinan, ja näen rannan puut kahden puolen ja alhaalla siellä myllyt ja sillan niiden välillä, josta joku huiskuttaa liinaa kutsuen illalliselle. Kapteeni arkulla viittaa kädellään vastaan ja huutaa meidät pois. Täytyy lähteä...

KOUKKU VIRTAA

Näin v:nä 1907 eräässä aikakauskirjan »Tidskrift för Jägare och Fiskare» numerossa kehoituksen, että lohenkalastajien olisi sen sijaan, että menevät etsimään suuria lohia matalista koskista, joista niitä kesällä ei saa ja joista silloin tällöin saa vain jonkin mitättömän sinttimullosen, ruvettava tutkimaan sisämaassa olevia syviä salmia ja virtoja, joissa suuret lohet silloin asustelevat. Toimitus sanoi tietävänsä useita sellaisia lohisalmia, vaikkei se vielä katsonut pitävänsä ilmaista, missä ne ovat, jotta onkimiehet niitä etsiessään mahdollisesti löytäisivät joitakin uusiakin. Muuan sellainen virta oli eräs, jota toimitus toistaiseksi nimitti X-virraksi ja josta sen rannalla asuva kalastaja vuosien kuluessa oli saanut uistimella sadoittain lohia. Eräs toimituksen tuntema henkilö oli edellisenä kesänä koettanut siellä kalastaa, ja vaikkei hän ollutkaan saanut, oli hän kuitenkin todennut, että lohia siellä on.

Luettuani tämän onkimiehen mielikuvitusta kiehtovan tiedonannon, minä heti asetuin yhteyteen aikakauskirjan toimituksen kanssa ja sain tietää, että tuo salaperäinen lohivesi on Heinäveden pitäjässä oleva Koukkuvirta, Savonlinnan-Kuopion reitillä, muutamia kilometrejä alapuolella Pilpan kanavan. Samalla sain myöskin tietää siellä käyneen henkilön nimen. Päätimme, hän, eräs kolmas henkilö ja minä, että seuraavana kesänä lähdemme sinne onneamme koettamaan.

Lähestyessämme »Heinävesi»-laivalla Savonlinnasta päin matkamme määrää kuvaili toveri vielä kerran innostunein elein ja haltioitunein ilmein edellisenä kesänä sinne tekemäänsä matkaa. »Sitä minä en voi taata, saammeko me sieltä mitään, mutta sen minä voin taata, että siellä *on* lohia. Laivan perämies juuri kertoi, ettei hän tämän kesäkuun aikana kertaakaan ole kulkenut salmen läpi näkemättä jotakin lohen pyrstöä tai selkäevää veden pinnalla. Lohia siis *on*. Kun minä olin siellä, niitä posahтели alinomaa niin, että kuohahteli vaahtona leveiden pyrstöjen lyödessä. Tuon tuostakin hyppäsi ruskea rumilas ilmaankin, suuri ja lihava kuin sian porsas. Ne eivät pelkää venhettä, vaan näyttäytyvät ihan sen ympärillä. Eivät ne näy välittävän laivoistakaan. Sitä minä en voi taata, saavatko herrat mitään, mutta sen voin taata, että lohia siellä *on*, *on* pentele vie niin, että harmittaa kun niitä ei saa.» Hän oli koettanut täkyä, mutta täkyä ne eivät ottaneet. Hän oli koettanut lohiperhoa, *Silver doctoria* ja sitä oli ottanut, mutta vienyt sen mennessään, ainoan, joka hänellä oli. Meillä oli nyt useampiakin »hopeatohtoreita» ja muitakin perhoja mukana, oli sitäpaitsi pikku pahvilaatikoissa uutukaisia silkkikaloja ja metallikaloja ja kummikaloja ja uistimia sekä Vaalan että Kemin että Kajaanin mallia, sekä myöskin täkylaitteita, joita lukemattomat kerrat matkan varrella oli tarkastettu ja hypistelty ja ihasteltu, niinkuin meidän onkimiesten tapana on, pitääksemme tunnelmaa vireillä ja saadaksemme esimakua nautinnosta, jonka toivossa elimme. Ja vähä väliä uudistui innostuneen toverin vakuuttelu: »Sen minä

tiedän ja voin taata, että lohia siellä on. Täkyä ne eivät ota, mutta Silver doctoria ne ehkä ottaa. Näittekö, siinä se nyt hyppäsi!»

Olimme tulleet Koukkuvirtaan ja siellä niemen nenässä myllähti vesi ison kalan pyrstöstä. Viehättävämpää kalastuspaikkaa tuskin voi ajatella. Kahden puolen on korkeat rannat, toisella puolella aitoa Saimaan seutua, pientä petäjikköä kasvavaa jyrkkää kalliota, toisella honkia kasvava niemi, joka kärjestään kohoten muodostuu mahtavaksi harjuksi. Virta teki polvekkeen niemen ympäri ja laajeni vähitellen järveksi. Vastapäätä nientä on vuoren ympäröimä lahden poukama. Luonto on koskematonta erämaata eikä missään näy ihmisasuntoa, paitsi sitten hetken päästä torppa muutaman lahden pohjassa, kuulema sen saman kalastajan, joka oli saanut Koukkuvirrasta ne monet sadat lohet.

Kun ei meillä ollut venhettä noustaksemme heti maihin, oli meidän seurattava laivan mukana kolme neljä kilometriä ylempänä olevalle Pilpan kanavalle, josta saatuamme venheen ja soutajan heti palasimme virralle, palaen kalastusintoa. Sitä oli minulle edellisen Huopanakesän jälkeen, jolloin olin päässyt mullostamisen makuun, patoutunut talven kuluessa rinta täyteen. Saa nyt nähdä! Kaloja siellä on! Siihen nähden siis pitkä matka ei ole mennyt hukkaan. Ja kun niitä kerran on, kai niitä myöskin täytyy saada tavalla tai toisella, jahka oppii ottamaan, jos ei vielä tällä kerralla, niin ainakin jollakin toisella.

Menimme ensin tuohon niskassa olevaan torppaan kysymään täkyjä ja tiedustelemaan mahdollista yösijaa. Siellä oltiin

verrattain epäystävällisiä. Täkyjen hankinta näytti kohtaavan niin suuria vaikeuksia, että kuulti kaikesta läpi, ettemme olleet mieleisiä vieraita. Vainuttiin tietysti aitosuomalaiseen tapaan kilpakalastajia ja oltiinkin sitten ilmeisesti mielissään, kun ensimmäisen epäonnistuneen yrityksen jälkeen meidän hienot pyydyksemme eivät olleet osoittautuneet paremmiksi kuin heidän karkeat haukiuistimensa, joilla kyllä ennen olivat saaneet, mutta nyt eivät moneen vuoteen—jos se nyt oli totta, jota hiukan epäilen.

Virralle tultuamme me valitsemme sopivan paikan tavaroita ja eväitä varten, se toveri, joka on tuonut meidät tänne, jää rannalle keittämään teetä, me toiset lähdemme kahdella venheellä koettamaan, mitä tuleman pitää. Koetamme tietysti ensiksi Silver doctoria, koska sitä kerran maailmassa on ottanut ja teemme sen sillä vanhalla klassillisella tavalla, että päästämme siimaa ja nykyttelemme vapaa ylös ja alas ja kummallekin kupeelle. Ala, jota soudettiin, oli ehkä noin pari sataa metriä pitkä ja sata metriä leveä. Se oli monen sylen syvyistä vettä ja vyöryi säyseinä häränsilminä. Jännitys oli melkoinen, mutta laukeni laukenemistaan, sillä vaikka molemmat venheet jo olivat pari kertaa risteilleet kalastettavan alueen, ei vain kuulunut nykäisyä. Ei ottanut silkkikalaakaan, ei sinistä eikä ruskeaa, ei lippaa, ei perhoja. Ei näkynyt hyppiviäkään. Tämä alkoi näyttää jo hiukan harmahtavalta. Saattoi olla jo siinä 7-8 tienoissa iltapäivällä. Oli tyven ja kirkas. Ei ollut ehkä vielä oikea aika. Toveri huusi rannalta, että tee oli valmis.

Päätelimme, että kai on niin, että se ottaa vasta auringonlaskun jälkeen. Ei kuitenkaan maltettu sitä odottaa. Nyt oli oppaamme vuoro lähteä ja minä jäin rantaan laittamaan kuntoon uutta hienompaa heittosiimaa. Pian lähti toinenkin toveri. Ja siellä ne taas nytkyttelivät. Ei pure eikä potkaisekaan. Molemmat venheet rantautuvat vähitellen. Koetetaan yhä edelleen pysyä hyvällä tuulella, otetaan esille eväät, kosteat ja kuivat, ryypyt, kinkkuleikkeleet, juustot, sardiinisäilykkeet, oluet ja portterit. Ja kyllähän ne maistuivat ja kahvi ja tupakka päälle. Ja onhan ilta suurenmoisen ihana. Korkeat rannat kuvastuvat tyyneen veteen. Käki kukkuu, laulurastaat helähyttelevät pitkin rantoja. Kotka kaareilee yllä. Loikoillaan lämpimällä hiekalla, yötä odotellen, sikarit hampaissa, ja kerrotaan kaskuja. Se on vähän teennäistä ja väkinäistä. Ollaan kuin pidoissa, joihin juhlavieras ei ole suvainnut saapua.

–Hei! Hoi! Nyt siellä molskahti!

Kohta siellä molskahti toinen ja kolmaskin. Aurinko on laskenut niin paljon, että koko virta on varjossa. Nyt se siis vihdoinkin alkaa, niillä on ruokatuntinsa kellonlyönnilleen. Pian ovat taas molemmat venheet virralla. Soudetaan ja soudetaan. Mutta ei nykäystäkään. Muuan ajaa suurta silkkikalaa, mutta käy ja kääntyy. Niitä hyppii yhtämittaa, aivan lähellä venettä. Yht'akkiä ne sitten eivät enää hypikään. Aurinko jo nousee. Soudamme aamun yhä valjetessa majapaikkaan, väsyneinä, haukotellen ja väliin haikeita lauluja hyräillen.

–Jaa, en minä ole mitään muuta luvannut, kuin että lohia on

—ja sen lupauksen olen täyttänyt.

—Olet, kiitos—lohia on, vaikkei niitä saa.

—Huomisessa laivassa minä lähden.

—Minne?

—Jonnekin, jossa lohia ei ole, mutta josta niitä saa.

—Idiootti!

* * * * *

Ote kirjeestä, jonka muutamia päiviä myöhemmin kirjoitin aikakauskirjan »Tidskrift för Jägare och Fiskare» toimittajalle:

»X-virta sinä ja sinä päivänä kesäkuuta 1907.

»Saan vilpittömästi kiittää Teitä kirjoituksestanne aikakauskirjanne maaliskuun n:ossa, jossa annoitte meille lohienkalastajille sen viisaan ja hyödyllisen neuvon, että meidän olisi koetettava etsiä lohia, ei vain koskista, vaan myös tyynistä vesistä. Vielä kiitollisempi olen Teille siitä, että hyvántahtoisesti ilmaisitte minulle X-virran nimen, jonka tietysti edelleenkin tulen pitämään salassa. Olen nyt täällä ja olen huomannut, että kuvauksenne tšekäläisestä lohirikkaudesta ei ainoastaan ole liioiteltu, vaan päinvastoin liian vaatimaton. Istun virrassa olevan niemen rannalla ja kirjoitan tätä nautittuani juuri varhaisen aamuaterian, johon paitsi muuta hyvää kuuluu hiilivalkealla paistettua lihavaa lohikinkkua. Kalaretkemme on päättymässä, vehkeet on pantu kokoon ja me odotamme laivaa noustaksemme siihen kaikkine kamsuinemme, joihin kuuluu myöskin melko

suuri pytty suolattua lohta. Lohet loiskuvat yhä edelleen tuossa vedenpinnalla, heiluttaen meille hyvästiksi pyrstöjään ja selkäeviään.

»Eivät näy vähääkään välittävän siitä, että olemme soutaneet ja huovanneet täällä lähes viikon päivät ja verottaneet virran kalakantaa vähää vaille kahdeksallakymmenellä kilolla, saaden viitenä yönä yhteensä neljätoista muikkuruuan lihottamaa järviporsasta, jotka painoivat keskimäärin 5 kiloa kappale. Vaikka niitä siinä vielä on, olen samaa mieltä kuin molemmat toverini, että täksi kertaa riittääköön. Eihän olla mitään ammattikalastajiakaan.

»Ensimmäisenä iltana, yönä ja aamuna emme saaneet mitään, emme kullalla, emme hopealla, emme höyhenellä, silkillä emmekä metallilla, vaikka ne heittivät kuperkeikkojaan ihan siimojemme yllä. Voitte arvata mielialamme, kun me sitkeiden, mutta turhien kokeilujen jälkeen vihdoin olimme tulleet vakuutetuiksi siitä, että emme ainakaan me mahda mitään X-virran lohille.

»Pieni toivon kipinä alkoi kuitenkin tuikkaa. Entäpä ne sittenkin ottaisivat täkyä? Olimme turhaan vaivanneet päätämme sillä, mitä noilla lohilla oikeastaan oli tekemistä tässä virrassa. Eivät ne kai olleet siinä vain huvikseen. Kai ne olisivat voineet noin iloiikseen myllertää muuallakin, väljemmillä vesillä, eikä tulla sitä varten rauhattomalle laivaväylälle. Mahtaa niillä sittenkin olla siinä jotakin syötävää, jotakin erikoisempaa herkkua, jota eivät nyt saa muualta ja tulevat täältä hakemaan.

Perhoja ne eivät voi ajella, sillä niitä ei näy ilmassa eikä veden pinnalla. Välähtihän siinä kerran, muutaman hypätyssä, jotakin valkoista ilmaan. Jos ne hyvinkin ajavat siinä muikkuja tai muuta pikkukalaa. Mutta olisihan niiden silloin pitänyt ottaa pikkulippaa tai silkkikalaa.

»—Meidän täytyy saada täkyjä mistä hyvänsä! huudahti oppaamme, joka oli meidät tänne tuonut. Hän oli yhtä tarmokas kuin innokas ja meidän muiden maatessa hän sai kuin saikin kaukaa toiselta koskelta, jonne oli matkustanut laivassa ja tullut toisessa takaisin, puolikymmentä siianpoikaa. Palattuaan hankintamatkaltaan hän näine täkyineen lähti X-virrälle, meidän toisten jäädessä välinpitämättöminä ja vähätoivoisina majapaikkaan odottamaan hänen kokeilunsa kielteistä tulosta. Meidät oli vallannut tuollainen saamattomuuden ja tarmottomuuden puuska, joka usein on seurauksena epäonnistumisesta. Menköön hän vain, ei hän sieltä mitään saa.

»Toteutui kuitenkin nyt taas vanha sananlasku, että lintu ei tule liikkumatta, kala jalan kapsamatta. Olimme jo kuromassa kapsäkkejämme kiinni, kun kuuluu ihastunutta hoilotusta rannasta ja innostuksemme on rajaton, kun ystävämme henki kurkussa juoksee pihaan kiikuttaen suurta lohta kädessään. Se on ottanut täkyyn, tuskin hän on soutanut muutaman kierroksen, kun se on tarttunut. Arvoitus on ratkaistu, luonnollinen syötti on ainoa, joka X-virran lohille tällä haavaa kelpaa. Sitä niille siis on edelleenkin tarjottava.

»Ja kyllä me niille sitä tarjoammekin, tarjoamme silloin

ja tullaan tarjoamaan vastedes, joka vuosi, niin kauan kuin kätemme jaksaa puristaa lohivapaa ja kiertää rullaa.

»Tunnin kuluttua olemme taas koskella, jolle jo olimme heittäneet ikuiset jäähyväiset. Jottemme olisi toistemme tiellä siinä tapauksessa, että tarttuva lohi veisi pitemmältä siimaa, me nyt kalastamme vain yhdestä venheestä kerrallaan. On minun vuoroni lähteä heti vesille koettamaan. Toinen tovereista tulee soutamaan. Emme ole tehneet montakaan kierrosta, ennenkuin rulla rääkäisee ja vapa taipuu ja siima viittaa suoraan alas syvyyttä kohti. Tempaus on niin tiukka, että rulla irtaantuu ja putoo kouraan. Saan sen kuitenkin, kalan pysyessä hetken verran paikoillaan, takaisin vapaan kiinni, ennenkuin ehtii tapahtua vahinkoa. Minulla on onnessa ensimmäinen suuri loheni. Saanko sen? Kuinka se on otettava? Onko sen annettava jurottaa pohjassa vai onko se kiristettävä pinnalle? Onko sitä pidettävä venheen läheisyydessä vai annettava mennä? Onko se otettava venheeseen vai soudettava rantaan? Osaako toverini iskeä? Jos hän innoissaan haarnaisee heittosiiman poikki? En saa vastausta näihin kysymyksiin. En tiedä oikein, kuinka se kaikki kävi, mutta neljännestunnin epätasaväkisen ottelun jälkeen on lohi koukussa ja maissa ja painaa viisi kiloa.

»Sanoin: epätasaväkisen, sillä X-virta tarjoo kaikki edut kalastajalle, tuskin juuri mitään lohelle. Ei mitään kiviä eikä risuja, ei edes ruohoja eikä vesiheiniä. Lohi ei voi käyttää hyväkseen veden voimaa niinkuin koskessa. Vieköön se siimaa kuinka paljon tahansa, kyllä sitä rullalla riittää ja jos näyttää

loppuvan, pääsee hän venheellä perään. Kun se alkaa uupua, saa sen tyynesti hinata maihin ja venheen viereen.

»Kyllä nyt tee ja voileipä maistuivat toiselta kuin eilen tähän aikaan. Oli nyt käen kukunnassa ja rastaan laulussa toinen tuntu kuin eilen... Mikäs siinä on? Hylkeen pää pyssyn kantaman päässä. On tullut sekin saaliin jaolle.

»Oli kolmannen kaverin vuoro. Odotan rannalla jännittyneenä hänen varmaa saalistaan. Kuluu neljännestunti, kuluu toinen, hän on jo risteillyt koko alueen ja on jo tulossa maihin, kun vielä tekee koetuksen ja hetken päästä kuuluukin toiselta rannalta huuto: »Kala on!« Se on nähtävästi suurikin, koska on niin sitkeä saada. Kestää puoli tuntia, ennenkuin se on niin uuvutettu, että saan iskeä venheen perästä, hänen noustuaan vapoineen maihin.

»Nyt meillä on kullakin kalamme. Ensimmäinen urheiluinto on tyydytetty. Vaikka meillä vielä on joitakin täkyjä, voitamme itsemme, päätämme säästää täyt huomiseksi ja lähdemme paluumatkalle. Ei nyt haukotuta eikä laulata haikeita lauluja niinkuin eilen. Lepäähän venheen pohjalla lehdeksistä tehdyllä paraativuoteella kaksi kaunista koukkuleukaa. Eilinen huono onni oli vain tämänpäiväisen hyvän onnen enne. Opastoveri oli täyttänyt loistavasti lupauksensa. Kaloja oli ja kaloja oli saatu.

»Nyt ei tietysti tule kysymykseenkään lähteä toisille vesille. Päätämme jäädä tänne epämääräiseksi toistaiseksi. Aurinko on jo koko korkealla, kun saavumme majapaikkaamme.

»Seuraava päivä käytetään makeihin uniin kahden valvotun

yön jälkeen, entistä hienompain täkyvehkeiden valmistamiseen ja täkyjen hankkimiseen. Ponnistuksista huolimatta saamme niitä kuitenkin vain joitakin, ei aivan pieniä siianpoikia ja muutaman kuivuneen salakan. Noin klo 9:n tienoissa illalla olemme taas paikalla. Saalis on sama kuin edellisenä yönä, kolme suurta, mutta olisi voinut olla yksi lisää, ellei hyökkäyksistään päättäen tavallista suurempi lohi olisi vienyt huonosti kiinnitettyä koukkua mennessään. Näytti siltä, kuin pienet syötit olisivat olleet halutummat kuin suuremmat, sillä soudettuamme turhaan siikasyötillä, otti heti tuota pientä suolattua salakkaa. Tämmöisissä tyynissä vesissä ja näin kirkkaalla ilmalla, kun yö on melkein yhtä valoisa kuin päivä, eivät vehkeet voi olla kyllin hienot. Ei ole ihme, etteivät torpparin haukiuistimet ole kalastaneet. Mahdollisesti on viime vuosina, jolloin hän ei ole saanut, ollut samanlainen ilma kuin nyt. Silloin taas, kun hän sai, on mahdollisesti ollut pilvessä ja tuullut. Syönti kesti muuten vain pari tuntia, heti auringon laskettua ja vähän sen jälkeen.

»Kun kunnia näin oli pelastettu, jätimme virran seuraavaksi yöksi rauhaan, mutta sen jälkeisenä yönä olimme taas siellä ja palasimme saaliinamme lohensa kullakin. Oli saatu yhteensä yhdeksän. Kalastus alkoi muodostua melkein samanlaiseksi joka yö: soudetaan ulos, tehdään kierros, lohi tarttuu, soudetaan maihin, otetaan koukkuun, juodaan saijut, toinen lähtee vuorostaan ulos j.n.e.

»Seuraavana yönä lähti allekirjoittanut yksin kalaan. Toverit

olivat lähteneet hankkimaan lisää täkyjä ja oli heidän aikomus saapua laivassa virralle puolenyön aikaan. Laiva saapui kuitenkin niin myöhään, että syönti oli jo ohi. Sen aikana sain minä kuitenkin neljä lohta kahdessa tunnissa. Olin pannut kaikkein hienoimman heittosiiman ja pienimmät koukkuni. Joka kerta kuin soudatin itseni ulos, tarttui. Minä luin sen pienten täkyjen ansioksi. Mutta kuinka varomatonta on tehdä mitään teorioja, sen osoitti tämän viimeisen illan kokemus. Vaikka heillä tänään taas oli samat vehkeet kuin minulla eilen, eivät toverini saaneet niillä mitään. Sen sijaan toinen heistä sai suurella rumalla korttelin pituisella siian pojalla valkoisen »siikalohen». Saadakseni selville, kelpaisiko ehkä perhokin, koetin niitä taas kaikenlaisia, mutta turhaan.

»Kalaretkemme X-virralle on nyt lopussa. Sehän on ollut harvinaisen onnistunut. On saatu niin paljon, kuin oikeastaan on ehditty saada, sillä kalastettava alue tuossa on niin pieni, että siinä mukavasti mahtuu kalastamaan vain yksi vapa. Olemme saaneet keskimäärin 3 lohta yössä, syöntiajan ollessa vain noin 3-4 tuntia. Suurin saaduista lohista oli 7 kiloa, pienin 3 kiloa, muut siltä väliltä. Pienempiä ei näkynyt. Teidän kehoituksenne, että olisi etsittävä lohia muualtakin kuin koskista, on siis osoittautunut täysin huomioon otettavaksi. Luultavasti lohet, jotka järvissä oleskellessaan suurimmaksi osaksi elävät muikuista, kerääntyvät vesistöistä toisiin laskevien muikkuparvien mukana tämmöisiin ahtaisiin paikkoihin ja ovat sieltä eräinä aikoina helpommin ja runsaammin saatavissa kuin suurilta seliltä, missä ne hajaantuvat

enemmän. Jos me aina tietäisimme, missä muikut liikkuvat, tietäisimme myös lohien olinpaikat.

»Meitä suosi mitä ihanin ilma, ehkä liiankin ihana, sillä tyyni kirkas säähän on kaikkein huonoin lohi-ilma, varsinkin heikosti virtaavassa vedessä, jossa syötin pakostakin täytyy kulkea hitaasti ja jossa kalalla on hyvää aikaa tarkastaa pyydystä, ennenkuin se sen ottaa. Kuta enemmän ja pettävämmin pyydys jäljittelee sitä kalalajia, jota lohi sillä hetkellä syö, sitä varmimmin se on saatavissa.

»Mutta miksi ne ottivat vain niin lyhyen ajan? Se luultavasti riippui siitä, että muikku sinä aikana »nousi» ja lohet sen mukana. Kun muikut taas lähtivät, seurasi lohikin mukana tai poistui kyllänsä saaneena, tullakseen seuraavana yönä muikkujen kanssa takaisin.

»Tässä niemessä, tämän vapajavan virran rannalla olisi mitä herttaisin kalamajan paikka. Sitä jo suunnittelimme vastaisia kalaretkiä varten, sillä varma on, että tämä ensimmäinen retki ei ole oleva viimeinen. Olisi tänne mukava ajaa moottorillakin ja asua siinä tai rakentaa telttä rannalle. Tässä vesistössä Saimaan ja Kallaveden suurten vesisäiliöiden välillä on sitäpaitsi muitakin samanlaisia ahtaita salmia, virtoja ja myöskin koskia. Tämä reitti olisi lohenkalastajain kultala, jos meillä vain olisi asianharrastusta niin paljon, että parhaat vedet saataisiin rahakkaan yhtiön hoitoon niin, että niissä ryöstökalastusta voitaisiin estää ja kutua rauhoittaa. Kulkuneuvojen puolesta olisi reitti vallan mainio, sillä kaikille koskille sinne pääsee laivalla

sekä Savonlinnasta että Kuopiosta.»

ERÄS URHEILUKALASTAJA

Meillä ei, ainakin mikäli minun tietooni on tullut, ole kovinkaan monta taitavampaa lohenonkijaa, ei ainoatakaan, jota voisi verrata englantilaisiin taitureihin sillä alalla. En puhu ollenkaan onkimiestemme saaliista, vaan siitä taidosta ja siroudesta, millä vapa on käsiteltävä ja pyydys koskessa kuljetettava. Meillä on onkimistaito teknillisesti jotakuinkin samalla asteella kuin pallonlyönti kylänraitilla verrattuna verkkopalloon. En ole tosin koskaan nähnyt ulkomaan mestareita, mutta kirjallisuutta seuraten olen tullut saamaan aavistusta siitä, mitä vaatimuksia tämän urheilun harjoittamiselle voidaan asettaa.

Urheilukalastus, harjoitettuna niin kuin sitä harjoitetaan siinä maassa, missä se on kehittynyt korkeimmalleen, nimittäin Englannissa, on siellä kehittynyt tieteeksi siihen nähden, että se myös on luonnon ja sen ilmiöiden harrasta tutkimista. Se pyrkii pääsemään perille kalojen elintavoista, siitä, missä ne oleskelevat milläkin ilmalla ja minkin vedenkorkeuden aikana, kuinka ne vaeltavat paikasta toiseen, mitä ne syövät ja siitä johtuen, millaisia pyydyksiä ne milloinkin siitä ja siitä syystä ottavat. Veden eläimistön tarkka tutkiminen on ollut välttämätön kaikkia niitä eri pyydyksiä luodessa, joita urheiluvälinetehtaat valmistavat. Urheilukalastus siis edellyttää läheistä vuorovaikutusta tieteen kanssa, niinkuin kalastus

yleensäkin.

Englanninkielen taitoinen onkija voi tavattomasti hyötyä perehtymisestä senkieliseen kirjallisuuteen tällä alalla. Siellä on sitä saatavana rajattomasti. Muilla kielillä on tätä kirjallisuutta vähemmän, mutta on sentään saksaksi ilmestynyt perinpohjainen ja metoodinen kirja »Angelfischerei im Süßwasser», kirjoittanut tohtori Heintz, ja »Angelfischerei» kirjoittanut von der Borne, ruotsiksi R. Lundbergin »Fiske med metspö» ja norjankielellä J. Preuthunin »Laxe og Sjöörretfiske». Suomeksi ei vielä ole ilmestynyt yhtään näiden teosten veroista teosta.

Mutta joskaan meillä nyt onkijain ammattitaito ei vielä ole sen korkeammalla kuin mitä se on, niin voidaan sitä kehittää, ja minä toivon, että se yhteinen harrastus, jonka herättämiseksi ja ylläpitämiseksi Suomen Urheilukalastajain Liitto muun muassa on perustettu, tulee siihen voimakkaasti vaikuttamaan. Ovathan kaikenlaiset muutkin urheiluseurat, jotka meillä kaikissa lajeissaan ovat vielä verrattain nuoria, jo kasvattaneet harjoittajiaan, joilla on maailmankin mainetta. Ovathan urheiluonkijat meillä enimmäkseen vanhoja herroja eikä meistä tietenkään kehity mitään maailman mestareita. Eihän muuten Hannes Kolehmaisiakaan nouse joka eukon pojasta. Minä kuitenkin toivon, että kun urheilukalastuksen harrastus laajenee, nuoret miehet vievät aatetta ja taitoa eteenpäin. Olen varma siitä, että suomalainen aines tässäkin suhteessa on hyvä. Jahka me saamme kosket kuntoon, treenauksen käymään,

kilparadat reilaan, on kyllä ilmestyvä niiden käyttäjiäkin.

Siihen mennessä minusta on paikallaan muistella, mitä kykyjä meillä jo on ollut, niitä, jotka ovat panneet perustuksen urheiluonginnalle maassamme ja sitä kehittäneet. En tunne heitä montakaan, mutta epäilemättä on vielä elossa olevia vanhoja herroja tai manalle menneitä, joiden salatiedot olisivat saatavat säilymään, tiedot meillä käytetyistä pyydyksistä ja pyyntitavoista. Luultavasti kätkee moni vanha perhoskirja koinpsyömiä perhoja, jotka olisivat uusittavat. Se olisi siitäkin syystä suotavaa, että vähitellen saataisiin luoduksi suomalaisiin vesiin soveltuva kokoelma pyydyksiä, varsinkin perhoja, sillä eivät Englannista umpimähkään tilatut ja luettelujen mukaan ostetut vehkeet täällä aina sovellu—mistä minulla on hiukan omaakin kokemusta. Olen omasta kokemuksestani pääsemässä yhdestä ja toisesta seikasta jäljille ja toivon voivani vastedes antaa tietoja näistä kokemuksistani muillekin.

Odottaessani toisten esityksiä pyydän saada tällä kertaa jutella, mitä olen oppinut eräältä mieheltä, tohtori W. Lybeckiltä, johon tutustuin heti lohenongintakauteni alussa ja jolle siinä suhteessa olen paljon velkaa. Häntä ei ole enää olemassa, ja siltäkin kannalta on syytä häntä muistella.

Tuskin on tässä maassa montakaan, joka ei sitä miestä olisi, joskaan ei henkilökohtaisesti tavannut, niin ainakin nähnyt. Jo ulkomuodoltaan hän oli siksi erikoinen ilmiö. Hän oli pitkä, roteva mies, kasvot leveät ja verevät, oikea ulkoilmaihminen. Hän esiintyi talvellakin avopäin, tukka pitkänä, harteilla leveä

sarkakauhtana, jalassa paulakengät. Kesällä saattoi hänet nähdä ruskea yläruumis paljaana ei vain kotonaan, vaan ihmisten ilmoillakin, maanteillä ja missä vain, rautatielläkin, ja vasta taloon tultuaan hän siirsi rohtimisen paidan käsivarrelta yllensä.

Tämä mies oli monessa suhteessa uranuurtaja, m.m. luontoparannusentusiasti, ilmakylpyprofeetta, ja minä luulen, että moni mies on hänelle kiitollisuudenvelassa hermojensa korjautumisesta; ainakin alkoi minulle uusi fyysillinen elämä, kun opin häneltä joskus jättämään paidan pois ja antamaan auringon paistaa sekä selkään että sen vastakkaisellekin puolelle.

Hän oli kaikenkaltainen urheilija, metsästäjäkin, mutta ennen kaikkea hän oli lohenonkija, ja niinkuin hän yleensä pani »sielunsa» kaikkeen, pani hän sen luultavasti viimeiseen laukaukseensakin, sielunsa ja intohimonsa, jotka hänelle yleensä olivat yhtä, alituudessa kamppailussa keskenään.

Tutustuin häneen oikeastaan jo paljon ennen, kuin meistä tuli kalakaverit. Vietin viime vuosisadan yhdeksänkymmenluvun alussa kesää Svartön saarella Porkkalassa. Siellä on meressä Söderskärin kari, joka on tullut kuuluksi erinomaisena vesilinnustuspaikkana. Sitä kutsuttiin siihen aikaan herttuakunnaksi (hertigdömet) ja sen omistivat siihen aikaan kuvanveistäjä Robert Stigell ja eräät muut »hertigit», joiksi Svartön Söderlingska erehtymättömästi ja velvollisuuden mukaisesti heitä tituloi. Stigell asui säännöllisesti saarella ja Lybeck tuli silloin tällöin sinne vierailemaan. Hänellä oli erinomaiset vehkeet, paremmat kuin kenelläkään muulla,

haulikko niin raskas, isoreikäinen ja paksupiippuinen, että ainoastaan hänenlaisensa jättiläinen voi sitä mukavasti käsitellä. Erikoista huomiotani herätti eräs hänen matrassinsa, Englannista varta vasten tilattu kalliolla makaamista varten haahkoja odottaessa—kai mukava kylläkin, mutta soutajan, vanhan Söderlingin, vähemmin suosima, se kun monien muiden yhtä perinpohjaisten varustusten ohella lisäsi pienen ruuhan painoa ja vaikeutti maihin pääsöä mainingin kiertämälle karille.

Yhtä perinpohjaisesti ja täydellisesti hän myöskin oli varustettu onkijana. Hänen vapansa, siimansa, rullansa ja yleensä koko onkilaatikkonsa oli silloisiin oloihin nähden, noin puolitoistakymmentä vuotta sitten, priima lajia ja aina hän täydensi varastoaan parhaalla mitä sai, niinkuin tuleekin, mikäli kukkaro sen suinkin sallii, sillä jos mieli kyetä järkiperaisesti onkimaan, saada siitä se huvi, mitä hakee, ja päästäkseen ikuisista harmeista ja hermostuksista, pitää olla välineet, jotka eivät petä, sillä tahtovathan ne pettää sittenkin. Vapa ainakin täytyy olla mahdollisimman paras, sillä sitä on vaikea itsensä korjata, vaikka Lybeck taisi niitäkin minulle ja muille tohtoroida, samoin kuin hän oli näppärä virkistämään henkiin kuolemaisillaan olevia koukkulaitteita devoneita ja täkyrakseja varten—taito, joka onkimiehelle on yhtä välttämätön kuin on verkkomiehelle taito osata paikata verkkonsa. Opin häneltä sen vähän, minkä osaan, odottaen usein vastaanottovuoroani kylän akkojen kanssa. Hänen apuaan ja neuvoaan käyttäen sain itselleni aivan samanlaisen vavan kuin hänellä itselläänkin oli,

erinomaisen skotlantilaisen greenheart-vavan, joka on yhdistetty virveli- ja perhosvapa, ja joka on vieläkin olemassa, vaikkakin jo viimeisiä virsiään vedellen. Sen yhden kärjen katkeamiseen tarvittiin ryssän piikkilankapaalu. Sen toinen kärki on vielä yhtä suora ja sitkeä kuin viisitoista vuotta sitten. Myöhemmin olen onnistunut saamaan priima splitbambuvavan, mutta kun aavistelen syksyllä suuria olevan tulossa, otan Lybeckin aikuisen siltä varalta, että täytyisi ottaa väkisin, niinkuin usein sattuu, kun kuusikiloisen päähän pistää lähteä alas suuresta koskesta, jonne sitä ei voi seurata. Juuri tätä tapausta varten oli Lybeck tilannut omankin samanlaisen vapansa.

Mutta hän tarvitsi lujat työkalut myöskin muuta varten, sitä varten, että ne kestäisivät siinä leikissä ja todessa, mihin ne hänen käsissään joutuivat. Hän niin sanoakseni tappeli kosken kanssa, otti sen väkisin, hartiavoimalla, sulin käsin, ei suurta kalaa uuvuttaessaan, sillä siinä suhteessa hän oli varova, vaan pakottaessaan sen ottamaan—pienemmät hän kyllä hujautti olkansa yli vesakkoon. Ja kalat näyttivät antavan pakottaa itsensä.

Meidän koskissamme niiden virtavuuden vuoksi tavallisesti kalastetaan kulkien ylhäältä alaspäin. Epäilemättä kala kyllä ottaa paremmin sekä syöttiä että metallipyydystä, jos se heitetään vastavirtaan ja nopealla tempaisulla kiskaistaan alaspäin. Silloin se kiittää niinkuin koskea laskeva luonnollinenkin kala ja näyttää vaikuttavan erikoisen kiihoittavasti lohen ruokarauhasiin. Samoin myös virtaan pudotettu perho liukuu luontevammin kuin poikkivirtaan tai alaspäin heitetty. Meidän kiivaskulkuisissa,

matalissa ja kivisissä koskissamme tämä tapa, jollei sitä seuraa erikoinen taito, tottumus ja kosken tunteminen, kuitenkin helposti vie pyydyksen pohjaan.

Myöskin Lybeck kalasti ylhäältä alaspäin ja melkein aina rannalta, sekä sen vuoksi, että soutamiseen Huopanan koskessa Viitasaarella, jossa kalastimme, ei juuri ole tilaisuutta että myöskin siksi, että hän tahtoi urheilla s.o. voimistella. Hän lähti niskasta, niin ylhäältä kuin pääsi ja mennä touhusi heittäen ja aina askeleen ottaen ja taas uudelleen heittäen alaspäin. Oli nautinto katsella jäntevää, laajalanteista miestä, avopäin, avojaloin, ruskeat housut ruskean yläruumiin jatkona—muuten kylläkin asianmukainen puku, harmaanruskeiden rantakivien värinen. Hänen tapansa heittää oli yliolan heitto, paitsi silloin kun hän käytti syöttiä, joka ei tätä heittotapaa kestä. Tavallisestihan heitetään vain perhoa ja aivan kevyttä silkkikalaa yli olan, jotavastoin raskaampi laji hujautetaan alapuolelta, vavan alitse ylöspäin, ja annetaan maahan lapetun siiman juosta ulos. Lybeck käytti ei varsin raskasta metallikalaa ja lippaa ja heitti niitä niinkuin perhoa. Saatuaan ensin siimensa pari vavan pituutta koskeen, hän tempasi sen ylös, astui askeleen eteenpäin, sillaikaa kuin siima oikein taapäin, vei voimakkaasti vapaa eteenpäin ja antoi pyydyksen ampuu alas siihen paikkaan, mihin oli tähdännyt, poikki kosken tai viistoon. Samalla hän laski vavan kärkeä, vei sen nopeammin tai hitaammin, sen mukaan kuin virta ja pohja vaati rantaan päin, tarpeen mukaan antaen lisää siimaa tai sitä lyhentäen, jolloin pyydys ensin kiisi viistoon ja

sitten vississä paikassa teki tiukan mutkan. Tämän viimeisen tempun hän koetti tehdä niin, että pyydys juuri silloin oli jossakin syvennyksessä tai kiven ylä- tai alapuolella, missä kala tavallisesti vaanii. Sillä tavoin hän aina uudistuvien heitoin suorastaan tonki esiin kalat niiden pimeimmistäkin piiloista melkein kuin magnetisoiden ne liikkeelle oman hermostonsa ja jäsentensä loihutaidolla. Pyydys kävi joka paikan, ei koskaan pysähtynyt eikä antanut kalalle aikaa arveluun ja arvosteluun, mihin mulloset varsinkin huonon syönnin aikana ovat erinomaisen taipuvaisia, hännän läiskäyksellä ja takapuolensa pyllistyksellä ilmaisten halveksumistaan. Sattuihan se mielenosoitus usein Lybeckillekin, minkä saattoi kirkkaalla säällä ja korkealta äyräältä katsoen huomata, ja mikä ilmeni siitäkin, että hyvin monet hänen saamistaan lohista olivat hännästään kiinni, *hänen* lohensa useammin kuin muiden hitaampien, joiden hyrrä koskessa ei pyörinyt niin vihaisesti kuin hänen. Minusta näytti usein, että kalan *täytyi* tarttua hänen koukkuunsa ja hyökätä siihen kiinni toisten kilvalla, jollei kala suvainnut tarttua koukkuun, niin tarttui koukku kalaan.

Vesi kyllä roiski ja metsä mätäki hänen mennessään, ja olisi luullut kalain sitä kaikkooavan pois koko koskesta, mutta kovassa kuohussa ja vahvassa virrassa sillä ei näkynyt olevan väliä, varsinkaan kun hän ei kauan viipynyt paikallaan. Olisi myöskin luullut, että hän satutti pyydyksensä puihin, mutta ihme kyllä se tapahtui harvemmin kuin olisi luullut, vaikka hänen heittonsa olivat kylläkin niin pitkät, että hän saattoi, jos tahtoi,

temmata kalan toisen nenän edestä toiselta rannalta. Tapahtui sentään, että minä sain irtauttaa hänen koukkunsa, joskaan en housuistani, enkä huuleistani, niin en kuitenkaan kaukana niistä, rantapajukosta. Ei hänellä muuten ollut aikaa pyydyksiään suremaan, kun ne tarttuivat ja jäivät. Hyvän syönnin aikana maksaa aika enemmän kuin vehkeet.

Lybeckin tavallisimpia vieheitä oli noin puolentoista tuuman pituinen n.k. devon, hopeinen tai useimmin kultainen pyöreä metallikala, joka oli selältäään maalattu joko ruskeaksi tai sinisen vihreäksi. Parhaiten näytti hän saavan sellaisella, joka ei ollut suoraan tehtaan jäljeltä, vaan josta maali oli kulunut pois niin, että sitä siinä oli vain joitakin täpliä. Kuta kuluneempi sellainen on, sitä paremmin se näyttää kalastavan. Olen mestarini traditiota noudattaen aina pitänyt varastossani tällaisia likaisia laitteita ja viimeksi minä viime syksynä sain hyviä tuloksia muutamalla tumman vasken värisellä sinisen-vihreänruskeaksi töhrityllä devonilla, joka oli tarttunut koskesta onkeeni ja siellä saanut erikoisen ruosteen. Se on nyt taas siellä kiven kolossa jossakin. Luulen, että jos voisi saada aikaan devonin, joka olisi maalaamaton, mutta itse metalli kihtaisi hiukan sinistä, hiukan vihreää, hiukan ruskeaa niinkuin vanha pronssi, se olisi sopiva jäljittelemään pientä mullosta ja sen kanssa jotenkin samannäköistä elritsa, ja meillä olisi näpsä pyydys varsinkin kirkkaalla säällä. Devonista vielä mainitsen, että olen tullut huomaamaan, että kaupassa löytyvät sellaiset, joissa on, paitsi kaksi paria häntäkoukkuja, myöskin kaksi

paria sivukoukkuja, eivät ole niin käytännölliset, kuin jos nämä sivukoukut ovat poissa. Ne tarttuvat helposti pohjaan, ne näkyvät hiljaisemmassa pyörinnässä kuin myllynsiivet ja joutuvat sitäpaitsi pian epäjärjestykseen. Kala tarttuu kyllä ilman niitäkin, jollei devon ole aivan suuri, jolloin ne kyllä saattavat olla paikallaan. Viittaa kuviin.

Paitsi devonia käytti Lybeck myöskin lippoja suurimmasta pienimpään ja oli mestari näiden, melkoista taitoa vaativain pyydysten käyttämisessä, joita täytyy kuljettaa eri tavalla eri veden nopeudessa. Devonia hän käytti kirkkaalla säällä ja yleensä päivällä, lippoja sateella ja illalla ja yöllä, jolloin vaaditaan välkettä ja jolloin kala ei ehdi nähdä muuta kuin leimauksen. Lippahan jäljittelee valkeata syöttiä, salakkaa, särkeä ja siianpoikaa, ja on käsiteltävä niin, että koskea alas kiitävän kalan liikkeit tulevat hyvin ja pettävästi jäljitellyiksi. Varsinkin kiven huopeessa veden velloessa, kun sen saa siinä muutaman silmänräpäyksen pyörimään ja heittämään kuperkeikkaa, se näyttää olevan vastustamaton, ja sen liikkeen Lybeck osasi sille antaa.

Lybeckin lipat olivat kooltaan suurimmasta ruokalusikan kokoisesta pienimpään teelusikan lehteen saakka. Pienempiä niistä hän käytti yhdessä perhojen kanssa niin, että hänellä alinna heittosiimassa oli lippa ja ylempänä pari kolme perhosta. Tämä viimeksimainittu tapa ei minusta ollut oikein asianmukainen enkä minä siinä suhteessa ottanut häneltä oppia. Ensinkin ei perho, kun lippaa täytyy vetää, saa sitä luontaista virran

mukana menevää liikettä, joka sillä täytyy olla, vaan joutuu tavallaan uistimeksi, ja toisekseen se, jos kala ottaa perhoon, joutuu ajelehtimaan ja helposti tarttuu pohjaan, jolloin kala menetetään. Se vaara on kyllä tarjona useammalla perhollakin onkiessa, mutta kun perho on keveämpi, ei tarttumisen vaara ole niin suuri. Minä puolestani olen tullut siihen, että käytän melkein yksinomaan yhtä perhoa, varsinkin jos luulen suurempia kaloja olevan koskessa. Minulle on usein tapahtunut, että suuren ottaessa alimmaista perhoa, pieni suuren uidessa iskee johonkin ylempään ja tempoessaan vapauttaa vanhemman veljensä. Ottaessakin on tällaisesta kaksoissaaliista hankaluuksia, tavallisesti aina toinen ja suurempi pääsee.

Niinkuin tästä näkyy, ei Lybeck, vaikka hän käyttikin perhoja uistinsiimassaan, ollut varsinaisesti perholla onkija eikä perehtynyt sen tekniikkaan. Vaikka hän heittikin lippoja ja muita pyydyksiään siihen tapaan kuin perhoa heitetään, oli hänellä, niinkuin monella muullakin, se käsitys, että siima näin heittäen ei lennä ulos, ellei siinä ole painoa—mikä on erehdys, sillä siimahan kyllä sen tekee ilmankin painoa, kun se vain vapaan nähden on tarpeeksi paksu, ja vapa tarpeeksi joustava. Kun hän käytti hienompia siimoja, mitkä virvelöidessä kyllä ovat paikallaan varsinkin alaheittotyylissä, ei hän sitä saanut ulos ilman painoa. Ei hän myöskään näyttänyt luottavan pelkkiin perhosiin ja niiden viehätysvoimaan, vaan luuli, että pitää olla kirkas lippa, joka houkuttelee kalan piilostaan esiin. Että pelkkä perhokin antaa hyviä tuloksia, sen minä kuitenkin sain

hänelle todistetuksi eräänä iltana, kun kalastimme kilvan, hän seisoen kosken keskellä olevalla arkulla, minä maissa seisoen ja kalastaen maan ja arkun välistä. Kun hän metallipyydyksillään ei saanut suuresta koskesta mitään, minä otin höyhenellä tunnin kuluessa kymmenkunnan kilon mullosta. Menestykseni riippui kai siitä, että olin huomannut kalojen silloin ajavan perhoja, jolloin ne eivät välitä täky- ja muista vehkeistä. Siitä lähtien olen kaikkein suurimmaksi osaksi käyttänyt perhoa melkein yhtä tuloksellisesti kuin hän lippoja ja devoneita. Lybeckin saaliit ovat kuitenkin jääneet voittamattomiksi muihin Huopanan kalastajiin verrattuina. Hän suolasi lohia saavittain. Erään hänen muistiinpanonsa mukaan hän 15 päivän kuluessa oli saanut suuria 24 kappaletta, jotka painoivat yhteensä 151 kiloa. Pienempiä hän ei ole merkinnyt. Paras päivän saalis oli 5 kappaletta.—Hänen käyttämistään mullosperhoista, mikäli muistan, tahdon mainita punaisen *Soldier palmerin*, ruskean *Red-ja Brown palmerin*, mustan *Zulun*, harmaan *March brownin* ja keltaruumiisen ja ruskeanharmaasiipisen *Professorin*, kaikki suurenpuoleista kokoa.

Ollessamme onkimatkallamme teimme tavallisesti niin, että mentiin yhdessä koskelle. Jos meitä samaan aikaan sattui olemaan useampia, esim. neljä vapaa, vedettiin arpaa, kuka kullekin puolelle. Jouduin joskus Lybeckin kanssa samalle puolelle. Kohteliaasti hän taitavampana kalastajana sijoitti minut edelleen, koska hän kauemmas heittäen kuitenkin voi takaakin tullen vallita suuremman osan vettä kuin minä, jolta pyydys

ei lentänyt niinkuin häneltä. Rantakalain olisi näin pitänyt joutua minun osakseni. Mutta nekin olivat oikeastaan hänen. Ne joutuivat tavallisesti hänelle siten, että hänen pitkä, keskikoskeen heitetty siimansa alaspäin kiertäessään vei hänen syöttinsä kalan näkyviin ennen kuin minun. Kun näin, etten ehtisi hänen tieltään, pyysin häntä jatkamaan ohitseni. Ennenkuin pyydykseni selvisi pohjasta, mihin sillä oli erikoinen taipumus tarttua, ja sitten puusta, johon se pohjasta ponnahti, oli toveri tiessään ja huitoi kaukana suvannossa alhaalla ja oli pian joutunut siltaan ja oli tulossa toista rantaa niskaan, ensin toisten taa ja sitten heidän ohitse ja edelle, haavipojalla kannannainen vitsariippi mullosia, suurempia ja pienempiä, kun meillä muilla vast'alkajilla oli kullakin joko parahiksi mitan täyttävä mullonen tai ahven.

Nautin hänen kalastuksestaan enemmän kuin omastani, josta siihen aikaan ei ollut paljoakaan sanomista. Oli ilo nähdä sitä voimaa, varmuutta, intoa ja taitoa, millä hän vapaansa käytti, kuulla vavan viuhinaa ja siiman läiskinää ja miten kala keikautettiin maihin. En unohda koskaan näkyä eräänä varhaisena aamuna, kun Lybeck jo oli mennyt ongelle ennen auringon nousua. Tavallisesti hän onki myöhään yöhön, niin kauan kun näki, nukkui vaate päällä muutamia tunteja, meni taas ulos, kalasti aamiaisille, kylpi säännöllisesti joka aamu, koska siihen iltapäivällä ei ollut aikaa, nukkui keskipäivän, jolloin kala yleensä ei ota, ja oli sitten valmis ilta- ja yö-otteluun. Minä tein melkein päinvastoin. No niin, olin herännyt tavallista varhemmin, ja lähtenyt koskelle. Ville tohtori oli jo siellä. En

kuitenkaan nähnyt häntä itseään, ainoastaan hänen apulaisensa erään suuren kiven vieressä. Aurinko juuri nousee ja punaa sakean lepikon sillä puolen. Siellä on suuri, suippilon muotoinen kivimöhkäle suvannon yläpäässä. Silloin nousee kiven takaa tuuhea pitkä tukka, leveä otsa, paksu kaula, ruskea ruho ja kaksi ruskeaa kättä ruskeaa vapaa pitäen. Enempää ei tule kiven takaa näkyviin. Hän sulaa maisemaan, aurinko punaa hänet ja metsän, ne kuuluvat yhteen. Se on kuin itse metsän jumala Pan, on kuin kentauri, metsänhaltija, joka vaihteeksi on lähtenyt kalaan. Hän soluttelee siimaa koskeen. Tempaa ylös, heittää alas, lappaa sisään, päästää taas, ilme ja eleet niinkuin metsän elävän. Yhä pitemmälle lentää pyydys, pian suvannon keskeen. Hän innostuu pääsemään vielä ulomma, missä on varma vedenalainen kivi, minkä alta usein ottaa, aina suuri. Pan kiipee polvilleen kivelle, heittää nyt polviltaan, eturuumis eläen, takaruumis sulaen liikkumattomaksi kiveen. Se *on* Pan, ja Pan saa. Pyydys putoo vihdoin, niinkuin hän sen tahtoo, ja hänellä on suuri lohi onnessa, joka velloo vettä hetken niinkuin potkuri ja sitten katoa, siiman viiltäessä vettä. Ketterästi kuin kissa hyppää hän kiveltä alas. Haavipoika, vikkelyydessä ja ottamisen taidossa lajiaan ainokainen, Kokon Julius, hänkin ruskea, joskin hiukan haaleampi, niinkuin yleensä penikat, juoksee joustavasti pyörähtelevän otvan päähän, valmiina iskemään heti, kun lohi rantautuu. Se rantautuukin veden painamana ruuhkaa vastaan. Ottaja kyyristyy, tähtäilee veteen, tekee nopean liikkeen, nostaa ruskean vetehisen ja juoksee maihin. Se on

käynyt salamannopeasti näiltä kahdelta tottuneelta, vuosikausien kuluessa yhteistoimintaan harjaantuneilta. Ne jäivät sitten siihen, yhteen ryhmään, litteälle kalakivelle, isketyn lohen ääreen, toinen pistäen puukolla veren juoksemaan, toinen päästämään koukkuja irti.

Siinä oli kohtausta, jommoista en ole ennen enkä jälkeen nähnyt, ikävä kyllä, ettei sitä ole ikuistettu elävin kuvin, iloksi ja opiksi vastaisille kalamiehille.

* * * * *

Lybeck oli voimakkaiden tempausten mies, elämässään yleensä, niinkuin onginnassaan erittäin. Yhtä rajusti kuin hän johonkin intoutui ja yhtä kiinteästi kuin hän siihen antautui, yhtä äkkiä hän siihen kylläntyi ja sen jätti. Hän oli myös vastakohtien mies, täynnä ristiriitaisuuksia ja koko lailla epäjohdonmukainenkin, niinkuin touhahtelevat tunneihmiset yleensä. Hän piti pahana onkimista sunnuntaisin, mutta ei koukkujensa teroittamista ja pyydyksiensä paikkaamista kirkkoajanakaan. Hän saarnasi kahvia, viinaa ja tupakkaakin vastaan, mutta joi sentään kupin, kallisti pikarin ja poltti sikarinkin, kun kovalle otti. Yht'äkkiä hän jätti onkimisen, pitäen tappamista syntinä, siihen määrin vastenmielisenä, ettei voinut sietää pyydyksiään silmäinsä edessä. Syyksi siihen sanoi hän myöskin sen, että onginta oli muuttunut hänelle niin vangitsevaksi intohimoksi, että hänen täytyi siitä vapautua.

Jonkin aikaa koeteltuaan sitä turhaan voittaa, oli hän vihdoinkin saanut siihen voimaa siitä, että hän eräänä sunnuntai-iltana, senjälkeen kuin juuri oli pitänyt myllytuvassa uskonnollis-eettillisen esitelmän itsensä hillitsemisestä, oli heti sen jälkeen koskelle mentyään saanut onkeensa suuren lohen, joka juuri ottaessa pääsi. Silloin hän suuttui niin, että menetti malttinsa ja kiroi. Hän tuli heti pois koskelta, kokosi kamsunsa ja lähti, ei enää koskaan tullakseen. Johdonmukaisempi mies olisi tällaisen heräyksen jälkeen ehkä hävittänyt synninteon välineet, jotteivät ne saattaisi muitakaan samanlaiseen kiusaukseen. Ville tarjosi vapansa ja muut vehkeensä polkuhinnasta eräälle toverille, ja yhä vieläkin hänen vapansa viuhuvat ja hänen rullansa pärisevät Huopanassa, tehden syntiä toisten lukuun.

Olen kertonut tämän tapauksen pienenä eettillisenä muistutuksena kaikille onkimiehille. Onginta, niinkuin muukin urheilu, on huvina hauskuus, mutta intohimona rasitus. Mieli ei saa, voidakseen virkistyä, joutua tasapainostaan pois edes silloinkaan, kun suuri lohi pääsee. Täytyy voida hymähtää, ei katkerasti, enintään alakuloisesti, istua rauhallisena rannalle ja pistää piippuun.

SE SUURI SYNTYMÄPÄIVÄLOHI

Oli yhä vieläkin saamatta se takaa ajamani suuri lohi. Kilon painoisia ja pienempiä olisin kylä saanut kuinka paljon hyvänsä, mutta kuinka ponnistelinkin, iso ei ottanut, ei edes nykäissyt. Koetin tietysti uskotella itselleni, että ei sillä väliäkään. Pienten saaminen, varsinkin perhosilla, kysyy taitoa sekin ja on muka yhtä hienoa urheilua kuin suurtenkin saaminen, kun vain käyttää hienoa vapaa, jonka kärki tutistessaan antaa hermostolle samat sähkösäsäykset kuin suuri kala ja jäykempi vapa.

Mutta uskotteluni oli pakotettua itseni pettämistä, sillä sisimmässäni vihiasi ilkeästi joka kerta, kun toverini, vanha tottunut kalastaja, toi koskelta suuren kalan, joita hän muuten toi harva se ilta ja yö, välistä useampiakin kerrallaan. Suurimpansa otti hän tavallisesti iltamyöhällä, välistä vasta pilkkopimeässä. Olin usein jo aikoja sitten palannut ongelta, syönyt ja pannut maatakin, kun tultiin suurella touhulla toittottamaan, että nyt sillä on viisikiloinen, nyt seitsenkiloinen, nyt kaksi kuusikiloista väkäleukaa koirasta. Kerran hän itse naputti ikkunaani, jonka ohi tie koskelle kulki, ja nosti, mielestäni kylläkin epähienosti, eteeni peräkkäin kolme jättiläistä, joista muuan oli tarttunut hännästään.

Mahtoi olla koskessa kaloja, koska niitä jo näkyi alkavan saada haraamallakin. Olisi niitä näin ollen luullut riittävän muillekin. Mutta eivät ne vain satuttaneet purstojaan minun

koukkuihini, vaikka niitä näin kutunsa edellä loikki ilmaan päivälläkin niin, että olisi voinut lennosta ampua. Ehätin joinakuina iltoina koskelle ennen toveriani ja koetin nakella samoja pyydyksiä ja samoilla paikoilla kuin hänkin, aina tuloksetta. Kun hän sitten saapui toiselle puolelle, niin rääkäsi hänen rullansa samassa ja pian kuului tappokalikan pauke vesakosta. Ongittuaan oman puolensa nakkasi hän koukun yli minun puolelleni ja vetäsi kalan nenäni alta siitäkin, missä minä juuri ikään olin turhaan heitellyt.

Sehän oli tietystikin toverini taito, jota hän sai kiittää menestyksestään, vaikka minun oli vaikea sitä myöntää. En silloin vielä osannut heittää enkä varsinkaan kuljettaa pyydystä, niinkuin olisi pitänyt. Vasta sitten, vuotta paria myöhemmin, kun vähitellen opin oikeat temput, alkoi onni hymyillä minullekin. Mutta nyt se oli kuin kirottua. Minkätähden pitää toisen onkeen aina ottaa ja toisen ei milloinkaan? Olkoon, että hän on taitavampi, mutta luulisi nyt ainakin *yhden* käyvän minunkin pyydykseeni. Ja minun kävi suoraan sanoen koko lailla kateekseni.

Kateus on sangen ilkeä ja vastenmielinen tunne, mutta ainakin metsä- ja kalamiehen on melkein mahdoton saada pidetyksi siitä itsensä kokonaan puhtaana. Kateus on kalamiehen perisynti. Sillä on hänen rinnassaan kaikki viihtymisen edellytykset. Kyllähän naapurin täyteläinen apilapeltokin puree sen mieltä, jonka niitty aidan takana kasvaa sammalta, mutta ei se semmoinen kuitenkaan koskaan karvastele siinä määrin kuin toisen pullea

nuotanperä, silloinkun itse ihan vierestä vedät tyhjän apajan. Ei ole kovin kaukana se maailmanaika, jolloin suomalaiset elivät vain kalastuksesta ja metsästyksestä. Sentähden meissä, heidän jälkeläisissään, kateus ja pahansuopaisuus rehoittavat vielä vereksimmillään. Lankesin lankeamistani niin syvälle, että minun oli oikein hyvä olla niinä iltoina, kun toverini ei saanut mitään, ja vielä parempi silloin, kun häneltä pääsi kala. Sen ilon hän, hauska kyllä, valmisti minulle tuon tuostakin, sillä kun hän ei malttanut uuvuttaa, vaan pyrki ottamaan väkisin, särkyi häneltä pyydyksiä ja katkeili tapseja ja murtui kalan leukoja vähäväliä. Koetin turhaan torjua tätä syöpäläistä sydämestäni. Tunsin pääseväni siitä vasta sitten, kun itsekin olin saanut ison.

Mutta samalla olin selvillä myöskin siitä, että minun ei maksanut vaivaa yrittääkään, niin kauan kuin toverini kalasti. Jos onni koskaan kääntyy minulle suotuisaksi, niin kääntyy se vasta sitten, kun hän on lähtenyt. Ja mahtoi lähteä niin pian kuin suinkin! Onhan hän jo ottanut osansa, luulisi hänen saaneen pahimman syyhynsä saunoitetuksi. Onko nyt urheilijan arvoista suolauttaa korvomääriä? Silakanpyyntiähän se on semmoinen eikä lohen... Olisin tietysti itsekin nuolaissut, jos olisi tipahtanut.

Vihdoinkin toverini lähti. Hänen kalakorvonsa kannettiin veneeseen ja hän soudatti itsensä yöksi laivaan. Nyt oli minun vuoroni. Tunsin heti ruumiissani kuin jonkinlaisen vapautuksen. Oli niin kuin olisi jokin lumous lauennut, kirot peruutetut. Ensi yönä se tapahtuu *siksi*, että hän on mennyt. Sillä paitse että kalamies on kateellinen, on hän myöskin taikauskoinen.

Jos se ja se tulee (esim. akka vastaan), jos se ja se lähtee (esim. harakka tai närhi puusta), niin se vaikuttaa päivän tulokseen. Kalamiehen taikoihin kuuluu sekin, ett'ei saa olla *uskovinaan* saaliin saamiseen. Kalaan valmistautuessaan ja sinne mennessään hänen pitää vakuutella itselleen, että se tapahtuu suotta, noin vain ilman aikojaan ... lähdenmähän ... menenmähän ... ei sillä väliä, saanko tai olen saamatta.

Ja niihin kuuluu vielä, että kalaan on mentävä salaa ... kun pääsee pajahtamaan kenenkään näkemättä, silloin on aina suurimmat toiveet. Ja kun isäntä, jonka luona asuimme ja joka oli minulla haavimiehenä, tuli tuumimaan, että eiköhän olisi lähdettävä ottamaan sitä suurta, vastasin siis haukotellen ja niin välinpitämättömästi kuin voin:

–Ei taida viitsiä ... kyllä minulle riittää pienetkin ... ja eikö tuolta jo lie otettu, mikä on otettavissa.

–Voi toki, kyllä siellä niitä vielä on ... kun käy välisuvannossa semmoinen pätke, että kuuluu pihaan asti.

–Eivät ne näy minun tarjouksistani huolivan.

–Koettaisittepahan kerran tuoreella salakalla.

–Onko teillä salakoita?

–Pojat näkyvät onkineen viskaimen täyteen.

–Taitaa nyt kuitenkin jäädä menemättä.

Mutta tuskin oli hän mennyt, kun aloin laittaa kuntoon täkypyydystä. Hain salakan viskaimesta, jonka pojat olivat asettaneet porstuaan ja kiinnitin sen koukkuvehkeeseen. Useampia en ottanut mukaani, ja siinä oli taas taika siinäkin.

Olin ollut huomaavinani, että jos varustautuu liiaksi koskelle lähtiessään, se ei ole hyväksi. Minähän vain pilanpäiten ... ilman aikojaan ... lätkäytän kerta pari, sitten tulen pois. Menen vain kuutamoon käyskentelemään. Älkää luulko, lohet, että tämä on niin tärkeää, minulle on ihan yhdentekevä, otatteko vai ette...

Mutta minun sisimpäni jo vapisi ja jalkanivelissä oli tunne, niinkuin olisi pian täytynyt riipaista kuin juoksuun jonnekin minne tahansa, vaikka metsään. Kaikkialla nukuttiin, sekä meillä että muissa taloissa kahden puolen koskea. Oli täyden kuun aika. Välistä paistoi kuu täydeltä terältä, välistä verhoutui taivas hienojen, hiljalleen ajelehtivain hattarapilvien peittoon. Tullakseni onkimapaikkaan oli minun kuljettava ensin vähän maantietä, sitten myllyn ohi ja sillan yli, jonka korvasta kääntyä jalkapolku lehdon läpi välisuvantoon ja niskaan.

Sillalle näkyi koko koski ylhäältä alas asti. Kuu paistoi pitkin koskea ja valaisi sen yhdeksi ainoaksi välkkyväksi hopeavyöksi. »Ves' kiehauttaa, ves' kuohauttaa, mies yksin ongell' on», niinkuin muistaakseni Goethe jossakin laulaa. Ja minusta tuntui kuin ei koko maailmassa olisi milloinkaan ollut muuta ääntä kuin kosken kohina, eikä muuta olemassaolevaa kuin kuu ja sen pilvet, koski ja minä ja ne suuret lohet, joita ei nähnyt, mutta jotka parhaallaan nousivat sinne, minne minäkin olin menossa, hyökäten eteenpäin kiven huopeesta toiseen. Näin yöllähän ne nousevat, rappu rapulta, pysähtyäkseen Välisuvantoon, jossa niitä sitten parhaina kutupäivinä seisoo satoja rinnakkain, päällekkäin—niin suuria, ettei niitä milloinkaan semmoisia

ole saatu ongella eikä verkoilla, ei muulla kuin tuulaalla ennen vanhaan. Ne katkovat kaikki koukut, repivät kaikki verkot. Suurin ongella saatu, toverini saama toissa kesänä, oli kahdeksankiloinen, mutta siellä *on*

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.